

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ У ДЗЕРКАЛІ ЗМІ:

**За повідомленнями
друкованих та інтернет-ЗМІ, телебачення і радіомовлення
4 липня 2013 р., четвер**

ДРУКОВАНІ ВИДАННЯ

- Картки Домбровського та Балого анульовано "Голос України".....3**
- На початку ранкового засідання Голова Верховної Ради В.Рибак нагадав, що 8 лютого 2013 року Вищий адміністративний суд України визнав недостовірними результати виборів народних депутатів в одномандатних округах № 11 та № 71. Цим самим рішенням було скасовано постанови ЦВК про визнання О.Домбровського та П.Балого обраними народними депутатами України.
- Шоу «Без мандата» "Україна молода".....4**
- «У більшості немає 226 голосів, і це, незалежні депутати, для вас сигнал: голосуйте, як потрібно цій більшості — за векселі, всі лобістські закони, інакше завтра черговий суд якоїсь районної інстанції забере у вас мандат, який вам видали мільйони українців, — каже І.Герашенко. — Якщо ми говоримо про те, що тут змінюється волевиявлення виборців, то хай суд тоді полишить мандатів зрадників і «тушок».
- Депутати проиграли в карточки Сергей Сидоренко, "КоммерсантЪ" (Украина)....5**
- Верховная Рада оказалась в шаге от срыва работы. Партия регионов внесла в повестку конфликтный вопрос о ротации в Центризбиркоме, а спикер В.Рыбак заблокировал карточки народных депутатов П.Балого и А.Домбровского, лишенных судом полномочий еще в феврале. Оппозиция признала, что у нее не осталось правовых рычагов в борьбе за мандаты коллег и объявила Раде бойкот.
- Долгий путь домой Юлия Рябчун, "КоммерсантЪ" (Украина).....7**
- Вчера впервые за годы независимости состоялись парламентские слушания, посвященные проблемам украинской трудовой миграции. Представители диаспоры говорили об отсутствии социального обеспечения после возвращения на родину, попытках власти ввести налог на денежные переводы из-за рубежа и задержках с выдачей загранпаспортов. Все спорные моменты народные депутаты пообещали урегулировать в новом законе "О внешней трудовой миграции".
- Мундир — с. А честь? «День».....8**
- В.Ярема: "Мене дивує те, що замість розслідування справи, порушують кримінальну справу проти мешканців Врадіївки, які пікетували місцевий райвідділок міліції. Це — виклик суспільству цієї влади й констатація того, що вони не хочуть працювати для людей".
- Украина открывает второй приднестровский фронт Светлана Гамова, "Независимая газета"11**
- В программе межфракционной группы Верховной Рады – «возможность открытия в ПМР (Приднестровская Молдавская Республика) украинского консульства, дополнительных пограничных переходов между Украиной и Приднестровьем, решение различных вопросов в

сфере образования, свободы передвижения граждан, а также работы местных перевозчиков на территории соседней страны».

Леся Оробець: «Не береш хабар за зміну політичної позиції – твоїм близьким створюють проблему на таку саму суму...» «Високий Замок»12

Коли у листопаді минулого року «ревізори» у масках влаштували в офісі компанії «Фенікс Капітал» показовий «шмон», голова ради директорів фірми О.Омельчук навряд чи здогадувався, що через сім місяців йому доведеться залишити бізнес, сім'ю і виїхати з України. Не думала про це і його дружина – народний депутат Л.Оробець.

ІНТЕРНЕТ-ЗМІ

Олександр Доний: «Суд не может лишать нардепов мандатов» From-UA14

"Это давление не только на конкретных двух депутатов, а на всех депутатов-мажоритарщиков, которые не подконтрольны власти. Таким образом власть пытается запугать мажоритарных депутатов и склонить их на сторону власти. ПР и власть находят способы давления на всех. Напомню, что С.Власенко был лишен мандата, находясь в партийном списке".

Тетяна Слюз: "Геперішній владі потрібно чесно сказати, що є проблеми з бюджетом" Економічна правда.....15

"Мені незрозуміло, чому одні розпорядники бюджетних коштів ледве зводять кінці з кінцями, а інші в кращому становищі. Наприклад, за даними річного звіту 2012 року, касові видатки за бюджетними програмами правоохоронних органів складають 97%-100% бюджетної програми, "Створення Державного земельного банку" - 100% (120 млн грн). Тоді як за бюджетною програмою "Державна підтримка галузі тваринництва" виділено 32,6% (план 732 млн грн, факт 238,6 млн)".

Вексилізація тушок в "Батьківщині". Гуртом і в роздріб Українська правда20

Сьогодні Партія регіонів майже щоденно стикається з хронічною нестачею голосів для ухвалення рішень. Власне, ця проблема і провокує перманентну історію зрад, коли опозиційні депутати раптом залишають ряди Батьківщини або починають голосувати синхронно з рукою М.Чечетова. При чому часто проблема викликана навіть не тим, що Партія регіонів не здатна забезпечити стовідсоткову явку. Недодають голоси самі регіонали.

БЛОГИ

Віктор Балага: «Усі депутати мають виїхати у Врадіївку» glavkom23

"Ми не можемо просто робити заяви, просто вимагати, чи констатувати беззаконня. Ми всі разом повинні бути там, вдень і вночі, щоб захистити людей у яких вистачило честі і мужності повстати проти корупційної системи, яку ми зможемо зруйнувати, коли будемо там, а не лише натискаючи кнопки в сесійній залі Верховної Ради".

ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ

Прем'єр-міністр розкритикував роботу парламенту УТ-1, Підсумки дня24

В парламенті рассмотріли пакет євроінтеграційних законів Інтер, Подробности25

150-ліття Валуєвського циркуляру: Юзефович – це «Табачник 19-го століття»? Радіо Свобода, Ваша Свобода.....26

**Картки Домбровського та Балого анульовано
"Голос України"**

На початку ранкового засідання Голова Верховної Ради Володимир Рибак нагадав, що 8 лютого 2013 року Вищий адміністративний суд України визнав недостовірними результати виборів народних депутатів в одномандатних округах № 11 та № 71. Цим самим рішенням було скасовано постанови ЦВК про визнання Олександра Домбровського та Павла Балого обраними народними депутатами України. В.Рибак також повідомив, що його апеляційну та касаційну скарги було відхилено, а судові рішення у цій справі залишено без змін.

«Відповідно до частини 5 ст. 124 Конституції України судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України», — наголосив глава парламенту та повідомив, що дав доручення анулювати картки для персонального голосування Олександра Домбровського та Павла Балого.

Оголошення Голови Верховної Ради викликало обурення з боку опозиційних фракцій. Зокрема, народний депутат від фракції «УДАР» Ірина Геращенко заявила, що вилучення карток Домбровського та Балого суперечить Конституції. За словами народної обраниці, ст. 81 Конституції передбачає 5 випадків позбавлення народного депутата мандата. «Під ці випадки не підпадають ані ситуація з Домбровським, ані з Балогою, — заявила вона.

Далі, після того, як міністр юстиції Олександр Лавринович склав присягу члена Вищої ради юстиції, в роботі парламенту на вимогу фракцій «Батьківщина» та «УДАР» було оголошено перерву. Зазвичай вона триває тридцять хвилин, проте цього разу затяглася майже на дві години. В кулуарах навіть почали говорити про можливе блокування і виїзне засідання. Проте питання Домбровського-Балого не стало черговим каменем спотикання у парламенті.

Виступаючи із заявою, голова фракції «УДАР» Віталій Кличко сказав, що жодних конституційних підстав для позбавлення Домбровського та Балого депутатських мандатів немає. В. Кличко також додав, що опозиція оскаржуватиме це рішення у Європейському суді з прав людини.

У свою чергу, голова фракції «Батьківщина» Арсеній Яценюк висловив думку, що ситуація з позбавленням мандатів не що інше, як провокація, мета якої — спровокувати блокування парламенту і тим самим зірвати ухвалення євроінтеграційних законів. «Ми від вас в десять разів розумніші. Саме тому вимагаємо прийняття всіх законів про інтеграцію України до ЄС... Ми знаємо про те, що у вас немає голосів. Знаємо про те, що ви хотіли, щоб ми заблокували парламент. Але ми знаємо й те, що хочемо змусити вас робити — голосуйте за Європейський Союз», — наголосив А. Яценюк.

У відповідь Ганна Герман (Партія регіонів) заявила: «Чим би дитя в окулярах не тішилося, лиш би не плакало. Якщо дитя вважає, що це вони вимагають ухвалення європейських законів, нехай вважає, лиш би голосували. Ми кровно зацікавлені в тому, щоб сьогодні попрацювати дуже активно. Якщо вони вважають, що це на їх вимогу, нехай вважають. Основне, щоб вони натиснули ту кнопку, яка веде Україну до євроінтеграції. Ми цього хочемо. Ми за це боремося, і ми цього досягнемо разом з дітьми з опозиції».

Обмінявшись репліками, депутати 373 голосами ухвалили законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи захисту персональних даних» з пропозиціями Президента. В першому читанні сесія також підтримала урядовий проект закону про Суспільне телебачення та радіомовлення. Хоча критики на його адресу звучало чимало. Опозиційні депутати, зокрема, зауважували, що проект не відповідає самій сутності Суспільного телебачення. Проте, як зазначив Микола Княжицький («Батьківщина»), опозиція підтримуватиме урядовий проект, але лише в першому читанні, «щоб до другого читання прибрати ті абсурдні речі, які там, на жаль, залишилися».

Народні депутати ратифікували Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки про повітряне сполучення, а також схвалили низку постанов про рекомендації парламентських слухань.

<http://www.golos.com.ua/Article.aspx?id=296468>

Шоу «Без мандата» *"Україна молода"*

Під завісу другої сесії Партія регіонів остаточно розібралася з двома мажоритарниками, які здобули перемогу на своїх округах за сприяння влади, але не дотрималися зобов'язань про підтримку ПР. Учора під час ранкового засідання парламенту Голова ВР Володимир Рибак дав розпорядження анулювати картки для персонального голосування та припинити виплату зар-плат Олександрові Домбровському, котрий лише через суд «вибив» перемогу у протистоянні з потужним опозиційним середовищем на Вінниччині, і Павлу Балозі, обраному на Закарпатті. Одночасно припинилися повноваження їхніх помічників–консультантів.

«Пане Рибак, ви порушили Конституцію, тому що стаття 81 подає тільки п'ять випадків, коли депутата можна позбавити мандата. Ці п'ять пунктів не підпадають ані під випадок із Домбровським, ані під випадок із Балогою», — наголосила з трибуни депутат від «УДАРу» Ірина Геращенко, зазначивши, що «ту ганьбу, яку приймали суди, писали на Банковій».

Нагадаємо, Домбровський і Балоба втратили статус депутатів відповідно до лютневого рішення Вищого адміністративного суду, який постановив, що на виборах у жовтні минулого року були порушення на користь цих політиків. Позов проти них подав колишній нардеп Юрій Кармазін, і апеляційна інстанція підтвердила чинність цих дивних вимог. Хоча підтасування результатів минулих виборів не входить до переліку підстав для позбавлення мандатів уже чинних депутатів, — вони живі, дієздатні, не зникли безвісти й не виїхали за кордон.

Олександр Домбровський уже заявив, що звертається з апеляцією до Європейського суду з прав людини, про те саме говорили з трибуни й лідери опозиції, однак зрозуміло, що на рішення української влади це навряд чи вплине.

В опозиції вважають, що рішення щодо Балого–молодшого і Домбровського, — крок для кращого згуртування провладних сил. «У більшості немає 226 голосів, і це, незалежні депутати, для вас сигнал: голосуйте, як потрібно цій більшості — за векселі, всі лобістські закони, інакше завтра черговий суд якоїсь районної інстанції забере у вас мандат, який вам видали мільйони українців, — каже Ірина Геращенко. — Якщо ми говоримо про те, що тут змінюється волевиявлення виборців, то хай суд тоді полишить мандатів тих зрадників і «тушок», які порушили волевиявлення виборців, коли вони взяли мільйони і змінили свої політичні уподобання».

На думку політолога Вадима Карасьова, основна мета, яку переслідує влада, — саме демонстрація сили конкретним самостійним політичним гравцям — Балозі–старшому і патрону Домбровського Петру Порошенку. Їх зближення з опозицією має значну вагу для зміни балансу «влада–опозиція».

«Чи розуміє на сьогодні як більшість, так і опозиція, що це відкривається ящик Пандори, коли кожного з 225 депутатів–мажоритарників завтра за добу рішенням суду буде позбавлено мандата і буде знищено парламентаризм? Про які євроінтеграційні устремління ви говорите? Ви створюєте додаткові, дуже серйозні перешкоди підписанню в листопаді угоди про асоціацію. Хто вірить у щирість євроінтеграційних намірів тих, хто сьогодні заводить Україну в суди?» — обурювався під час виступу у ВР Петро Порошенко.

Водночас «Регіони» гнуть своєї. «Я думаю, що це не останнє рішення суду, яке стосується народних депутатів», — натякнув учора на продовження «акції» один з очільників фронту ПР Михайло Чечетов.

«Опозиція не «не змогла», а не захотіла захищати ці два мандати. Так само, як свого часу фракцією «Батьківщина» був «зданий» Сергій Власенко, на місце якого прийшов Роман Стаднійчук, який одразу вийшов із фракції і перейшов на бік влади. Аналогічно зараз вони

«здали» двох мажоритарників, обравши нейтралітет», — сказав у коментарі «УМ» позафракційний мажоритарник Олесь Доній.

Про заяви Яценюка щодо звільнення суддів ВАСУ, які винесли вирок депутатським повноваженням Балого і Домбровського, Доній відгукнувся так: «Можна струшувати повітря і більш гучними заявами. Але йдеться про дії, а не про заяви. Яценюк прекрасно знає, що жодних важелів на звільнення цих суддів у нього немає. Нехай він спочатку звільнить Сергеева і Вовка, які посадили Луценка й Тимошенко

Лавринович буде членом ВРЮ, але не буде міністром?

Судді Володимир Колесниченко, Віталій Кузьмишин та міністр юстиції Олександр Лавринович позавчора були обрані членами Вищої ради юстиції. Голосування в парламенті — бюлетенями — затягнулося до пізнього вечора.

За Колесниченка в таємному режимі проголосували 309 депутатів, за Кузьмишина — 244, за Лавриновича — 238. Не пройшли кандидатури від опозиції — адвоката Сергія Власенка та депутата від «Свободи» Олега Махніцького.

Новообрані члени ВРЮ, окрім Лавриновича, прийняли присягу в сесійній залі парламенту одразу після оголошення результатів голосування. Лавринович був членом ВРЮ «автоматично» як міністр юстиції — отже, тепер він має бути звільнений із посади міністра. Подейкують, що замість нього Президент призначить на Мін'юст «регіоналку» Олену Лукаш, яка нині працює міністром Кабміну.

Обрання членів ВРЮ породило й іншу юридичну колізію. Річ у тім, що, поки «регіонал» Володимир Олійник рахував голоси як голова лічильної комісії, його картка в залі голосувала з інших питань. Це спричинило нову хвилю протестів опозиції проти «піаністів», які порушують вимогу Регламенту ВР про персональне голосування.

У центрі Києва ще звечора розклеїли афіші із зображеннями «піаністів-віртуозів». А на ранок активісти руху «Чесно» вручили нардепам із більшості листівки з нагадуваннями «найгіршим кнопкодавам» VII скликання, що «Верховна Рада — не консерваторія і під час голосування можна тиснути лише на одну клавішу».

<http://www.umoloda.kiev.ua/number/2295/180/81739/>

Депутаты проиграли в карточки

Сергей Сидоренко, "Коммерсантъ" (Украина)

О том, что заседание Рады в среду окажется непростым, было известно заранее — первыми пунктами повестки дня стали постановления об отставке главы Центризбиркома Владимира Шаповала и о назначении члена ЦИК Александра Копыленко. Как известно, оппозиция выступает категорически против данной ротации, настаивая на комплексном пересмотре состава ЦИК.

Но о главной проблеме стало известно лишь утром. Открыв заседание, председатель Верховной рады Владимир Рыбак сообщил, что 2 июля он проиграл в Высшем административном суде кассационный процесс по делу о полномочиях народных депутатов Павла Балого и Александра Домбровского. Как известно, 7 февраля ВАС удовлетворил иск бывшего парламентария Юрия Кармазина и лишил этих депутатов полномочий. На протяжении пяти месяцев спикер отказывался выполнять решение суда, высказывая сомнения в его конституционности.

Добиваясь выполнения решения ВАС, господин Кармазин обратился в суд, чтобы обязать главу парламента заблокировать работу упомянутых депутатов в ВР. В июне спикер проиграл суд первой инстанции, затем — апелляцию и вчера — кассацию. "Решения судов обязательны к выполнению, поэтому я поручаю аннулировать карточки для голосования Александра Домбровского и Павла Балого, прекратить начисление им выплат и прекратить полномочия их помощников", — заявил Рыбак.

Его слова вызвали бурю эмоций в зале. "Вы нарушаете Конституцию, в ней нет таких оснований для лишения мандата,— обратилась к Председателю ВР народный депутат Ирина Геращенко (УДАР).— Позорное решение суда писалось на Банковой. Там хотят показать депутатам: мол, если вы не будете голосовать как надо, то завтра какой-нибудь районный суд и вас лишит мандата!"

Еще более эмоциональным оказалось выступление внефракционного депутата Петра Порошенко, соратника Домбровского. "Какого черта вы собираетесь выполнять это решение суда, но игнорируете другое решение ВАС, которое говорит о законности избрания Балог и Домбровского?" — повысил он голос на спикера.

Защищать Рыбака взялся народный депутат Нестор Шуфрич, призвав коллег не обсуждать, а выполнять предписания ВАС: "К решениям судов можно относиться по-разному. Скажу откровенно, мне тоже не нравилось решение Верховного Суда от декабря 2004 года. Но теперь нам пора забыть о предвыборной гонке".

После обмена колкостями и обвинениями между депутатами Владимир Рыбак объявил перерыв на 30 минут для консультаций лидеров фракций. На деле совещание продлилось более двух часов и завершилось временным компромиссом. Спикер не стал ставить на голосование постановления о ротации в ЦИК, депутаты рассмотрели лишь несколько законопроектов, согласованных с Евросоюзом, а затем вновь объявили перерыв.

"Трибуну мы блокировать не будем, хотя ПР подталкивает нас к этому. Мы же понимаем, они хотят обвинить оппозицию в провале европейской интеграции",— пояснил лидер УДАРа Виталий Кличко. "ПР хочет при заблокированной трибуне перейти в зал на Банковой, чтобы там принять все лоббистские законы, которые они хотят, и не 225, а 180 голосами",— дополнил его глава фракции "Батькивщина" Арсений Яценюк.

А вот решение проблемы Павла Балог и Александра Домбровского согласительный совет ВР до обеда так и не нашел. "Депутаты планируют оспорить действия Владимира Рыбака в суде, но шансов там нет, мы же понимаем, что суд карманный. К тому же спикер специально не издает постановление, чтобы нам формально нечего было обжаловать",— заявил Яценюк. "Этот вопрос уже не в юридической плоскости, а в политической",— признал Кличко.

ПР между тем продолжила накалять обстановку — партийный сайт распространил заявления первого заместителя главы фракции Михаила Чечетова, который подтвердил возможность появления новых исков о лишении мандата депутатов-мажоритарщиков. "Я думаю, что это не последнее решение суда, касающееся народных депутатов",— сообщил он.

Сложившая ситуация обеспокоила не только оппозицию — вчера многие депутаты высказывали журналистам свое недовольство. "Мне не нравится это решение, но его принял суд, и приходится выполнять,— поделился Александр Волков (ПР).— Хотя выход есть. Оппозиции надо подать законопроект, который ликвидирует эту правовую брешь и гарантирует, что никакой суд ни при каких обстоятельствах не лишит депутата мандата. 226 голосов гарантировано, все мажоритарщики его поддержат! А вот Балог и Домбровскому придется пойти на выборы".

Арсений Яценюк, впрочем, не разделяет его оптимизма: "Я предлагал этот вариант на совещании у Рыбака, но нет поддержки. Набирается где-то 180 голосов. ПР категорически отказывается, с внефракционными тоже проблема. Они сейчас слишком напуганы".

К вечернему заседанию оппозиция выработала план действий. Фракции "Батькивщина", УДАР и "Свобода" объявили бойкот голосованиям в парламенте. "До тех пор пока не будут восстановлены права народных депутатов, лишенных своих полномочий незаконно, три фракции не будут принимать участия в голосовании",— заявил с трибуны народный депутат Сергей Соболев ("Батькивщина"). Одновременно внефракционные Петр Порошенко и Виктор Балог обратились к внефракционным коллегам поддержать бойкот.

Народный депутат Валерий Карпунцов (УДАР) пояснил, что, по мнению оппозиции, решение спикера не повлекло юридических последствий — господа Балог и Домбровский по-прежнему остаются народными депутатами. "Теперь Рыбак должен отозвать свое решение и

обратиться в Верховный Суд за разъяснением по спецпроцедуре, ведь сегодня есть два противоположных решения ВАС".

Вчерашний вечер показал эффективность стратегии, выбранной оппозицией. Выяснилось, что без их поддержки ПР не удастся набрать 226 голосов ни по одному решению. Увидев это, спикер задолго до того, как повестка дня была исчерпана, закрыл заседание ВР.

<http://www.kommersant.ua/doc/2225735>

Долгий путь домой

Юлия Рябчун, "Коммерсантъ" (Украина)

Первые в истории независимой Украины парламентские слушания на тему "Украинская трудовая миграция: проблемы и пути решения" должны были пройти в сессионном зале Верховной рады. Но незадолго до начала мероприятия руководство парламента решило изменить место их проведения. Гостей, прибывших на слушания более чем из 20 стран, попросили пройти в кинозал на улице Банковой. "Нам объяснили, что в Раде сейчас идет заседание, депутаты там решают важные вопросы. Выходит, наш вопрос не важен!" — возмутился глава Христианского общества украинцев в Италии Олесь Городецкий. Выяснилось, что кинозал не в состоянии вместить всех желающих. В итоге многие участники слушаний вынуждены были стоять в проходах.

По данным Министерства социальной политики, с 2010 по 2012 год за границей работали 1,2 млн украинцев, преимущественно мужчин (66%), приехавших из сел (54%). Чаще всего граждане едут на заработки в Россию (43%), Польшу (14%), Италию и Чехию (по 13%). Больше всего украинцев работают в строительной сфере (45%), сфере услуг (18%) и сельском хозяйстве (11%). "Средний заработок трудового мигранта в месяц составляет \$930, тогда как в Украине — \$380", — отметила заместитель министра социальной политики Людмила Дроздова.

Между тем в Мировом конгрессе украинцев сообщают, что количество трудовых мигрантов из Украины достигло 5 млн человек. "Украинская трудовая миграция стала одним из главных инвесторов в экономику страны: только официально через банковские переводы в 2011 году эти люди перевели в нашу страну \$7 млрд, а в 2012-м — \$7,5 млрд, а учитывая прочие способы передачи денег, эти суммы могут составлять от \$19 млрд до \$23 млрд ежегодно", — заявил глава комиссии конгресса Павел Садох.

Представители диаспоры раскритиковали политику Украины в отношении трудовых мигрантов. Особое возмущение вызвала позиция Министерства доходов и сборов о необходимости уплаты налога в размере 15-17% на денежные переводы из-за рубежа, как на иностранные доходы граждан. "Это двойное налогообложение, поскольку трудовые мигранты уже заплатили налоги в странах получения доходов", — считает господин Садох.

Кроме того, мигранты жаловались на отсутствие пенсионных выплат. "В Украине я работала журналистом более 20 лет и получила пенсию в \$120. Потом я уехала в США, где работала журналистом 10 лет и заработала пенсию в \$580. Чтобы получить эти деньги после возвращения в Украину, надо, чтобы страна заключила межгосударственные соглашения о пенсионном обеспечении со странами массового проживания мигрантов", — рассказала "Ъ" глава общественного объединения "Новая украинская волна" (Нью-Йорк, США) Мирослава Раздольская.

Участники слушаний также говорили о нарушении их избирательных прав, в частности о запрете Конституционного суда украинцам, живущим за границей, голосовать по мажоритарным округам. "Мигранты лишены полноценного права выбирать власть в Украине! Можно ли в таком случае считать результаты парламентских выборов демократическими?" — заявил Олесь Городецкий. Среди прочих проблем отмечались задержки в выдаче заграничных паспортов и жесткая миграционная политика некоторых стран. "Российская власть с 2015 года планирует ввести въезд только по загранпаспорту, а также запретить использование национальных водительских прав. А 65% москвичей считают мигрантов виноватыми во всех

бедах, в том числе и в пробках на дорогах",— сообщил первый заместитель председателя Объединения украинцев России Виктор Гиржов.

По мнению представителей диаспоры, ситуацию способен исправить рамочный закон "О внешней трудовой миграции". "В нем должны быть прописаны термины, права, обязанности и социальное обеспечение мигрантов. Такой документ уже разрабатывает Кабинет министров, и мы подготовили к нему более 30 предложений",— сказал "Ъ" президент ассоциации украинцев в Испании Михаил Петруняк. Принятие данного закона и стало одной из основных рекомендаций парламентских слушаний.

Кроме того, участники мероприятия рекомендовали правительству "создать механизм реинтеграции мигрантов в украинское общество" и активнее "информировать население о рисках, связанных с работой за рубежом".

<http://www.kommersant.ua/doc/2225746>

Мундир — є. А честь?

«День»

Випадок у Врадіївці — не перший в Україні, скоєний представниками правоохоронних органів, але один із тих, що стали резонансними та сконсолідували громадськість. Активна позиція людей посприяла тому, що справа набула розголосу і її не загальмували: акції протесту з вимогою справедливого суду та покарання винних пройшли не лише у Врадіївці, а й у Києві та Львові. Ще один запланований у Донецьку. Але чи переросте ця перемога суспільства проти міліцейського свавілля у справжні зміни в цій системі? Нині чи не кожен громадянин почуватися захищеним. А як інакше, коли гвалтують, грабують і катують ті, хто має захищати і рятувати? Міліція не несе жодної відповідальності перед суспільством, громадою, людиною, лише перед своїм керівництвом. Переломивши цю систему, можна будувати нову. Але, говорять експерти, реформи неможливі без участі суспільства.

Засновник ГІ «Збережи старий Київ», громадський активіст і блогер Ігор Луценко у своїй колонці на сайті «Українська Правда» пише: «Безкарні садисти у погонах — це не пройдений нами урок історії. Ми отримали у спадок від машину репресій УРСР. Міліція, прокурори та КДБ були максимально незалежні від волі громадян, максимально зібрані у жорстко керовану зверху систему — так, як і належить катам бути керованими і незалежними від їх жертв». Блогер пропонує чіткі кроки реформування системи: «Перший принцип — це підконтрольність силовиків громаді. Перш за все — через вибори. Усі дільничні мають обиратися членами територіальної громади...Судді та прокурори мусять теж переважно обиратися.

Другий принцип — розділення силового супер-механізму. Мають існувати окремі служби міліції, незалежні одне від одного та спеціалізовані. Приміром ... Незалежна міліція громадської безпеки, голову котрої обирає територіальна громада — щоб ніхто не міг свавільно скомандувати розігнати мітинг, як це було, приміром, під Гостиним Двором...Усі ці служби не мають оперативно керуватися з одного центру».

Багато хто наводить досвід Грузії, де весь склад правоохоронців було звільнено, а новий — молодий — набрано. Чи буде такий сценарій змін успішним в Україні? Адже набиратимуть нових з того ж суспільства і в ту ж систему, що і їхніх попередників. Тим більше, коли набирають, як часто це у нас буває, за принципом непотизму — синів, братів, кумів, племінників... До речі, як себе почувують сьогодні родичі міліціонерів, які скоїли злочин? Як їм жити тепер з такою репутацією?

«День» запитав в експертів, з чого потрібно починати зміни у системі та які конкретні практичні кроки необхідно робити вже сьогодні.

Віталій Ярема, начальник Головного управління МВС України в м. Києві 2005—2010 рр., народний депутат від «Батьківщини»:

— Випадок у Миколаєві — це надзвичайна ситуація для держави, для суспільства і, звісно, ганебне явище для правоохоронних органів. Зважаючи на обставини, керівництво МВС і

держави потребує більш рішучих дій. Потрібно негайно звільнити з посади начальника обласного управління МВС, керівника прокуратури, обласної адміністрації. Вибачитися перед людьми і повністю розслідувати справу. Винні мають бути покарані. Досудове слідство та судове засідання мають пройти відкрито, щоб громадськість повірила у владу, у правоохоронні органи.

Мене дивує те, що замість розслідування справи, порушують кримінальну справу проти мешканців Врадіївки, які пікетували місцевий райвідділок міліції. Це — виклик суспільству цієї влади й констатація того, що вони не хочуть працювати для людей.

В першу чергу, для того, щоб змінити ситуацію, потрібна політична воля. Що ж до безпосереднього реформування, одні говорять, що треба скорочувати кадри, інші — піднімати заробітну плату, але на мій погляд треба провести глибинну оцінку ситуації й навіть не переатестацію особового складу, як говорить Захарченко. Це нічого не дасть. Сьогодні треба залучати максимум громадянських організацій, суспільство, й показувати якомога прозоріше діяльність міліції.

Коли я працював у органах, безумовно, були недоліки, були негідники, але ми це все показували. Луценка тоді звинувачували, що він багатьох звільнив, але ми звільняли негідників: тих, хто у 2004 році кидав кислоту у виборчі скриньки, тих, хто бив людей і вдавався до катувань та тортур. Опісля, при обласних управліннях і МВС були створені громадські ради — люди, юристи, громадські діячі — які приходили і розбирали усі справи. Таким чином, ми показували людям, що боремося із негативом.

Нині ж МВС закрилося, громадські ради були ліквідовані. Службовців спрямовують для того, щоб бити пікетувальників та мітингувальників. Реальної роботи ми не бачимо.

Стосовно критеріїв відбору до міліції — тут ситуація така ж, як із Конституцією: її треба міняти, потрібно просто почати її дотримуватися. Критерії визначені присягою Конституції «клянуся служити українському народові». Якщо ж людина служить не народові, а конкретній політичній силі, чи сім'ї, чи іншій структурі — це вже неправильно. Таких людей треба звільняти. Однак, за три роки, на жаль, систему так і налаштували — вона працює на захист інтересів однієї політсили.

Нам дісталася міліція радянського зразка. На превеликий жаль, проведено дуже мало реформ задля європеїзації правоохоронної системи. Утім, саме лиш реформування міліції нічого не дасть. Потрібна комплексна реформа правоохоронної системи: прокуратури, судів, СБУ. Можна давати людям більше повноважень, але й запитувати про роботу треба більше — посилити відповідальність. Нам не треба вигадувати велосипед. В багатьох європейських країнах 60—70% громадян задоволені діяльністю правоохоронних органів. Можна започаткувати подібні зміни, але це не вигідно. Наприклад, завтра знадобиться перекрити вулицю і вивести все Оболонське й Подільське райуправління, щоб проїхав Президент. Якщо органи будуть функціонувати у правовому полі, міліціонери відмовляться це робити, апелюючи до того, що це не їхня функція, стояти й дивитися, щоб курка не вибігла на дорогу. Починати треба з дрібниць.

Ніка Читадзе, політолог, Тбілісі:

— Попри те, що Закон «Про поліцію в Грузії» було ухвалено ще 1992 року, система, яка існувала в структурах МВС, була радянською, корумпованою. Під час правління Шеварднадзе (колишнього президента Грузії. — Ред.) багатьох людей, яких заарештовували, відпускали за хабарі. Якраз для цього їх і затримували. Народ не відчував себе в безпеці, проте ситуація змінилася після «революції троянд».

Після 2004 року було здійснено ряд реформ. Почалося залучення інтелектуального потенціалу в рамках реформування МВС. Це дістало позитивну реакцію з боку населення. Результатом став той факт, що рівень довіри до поліції зріс від 6% до 86%. Зокрема, сталося скорочення штатів — якщо в МВС до 2004-го рахувалося близько 80 тисяч службовців, то це число скоротилося до 29 тисяч. Окрім цього, було абсолютно змінено склад поліції. Зокрема, до служби було залучено молоді кадри, які здобули певну освіту, у тому числі, у сфері юриспруденції — Кодекси кримінального права, Адміністративного права і так далі. Спеціальне

навчання проходили і представники патрульної служби. Кількість її працівників, які до того ж безпосередньо контактували з населенням, становила 14 тисяч. Було також скасовано міністерство держбезпеки Грузії, його включили до складу МВС. Окрім цього, в структурах МВС було створено службу контррозвідки і службу антитероризму. До структури МВС також увійшов департамент державного кордону, який у межах МВС було реформовано на прикордонну поліцію. Окрім цього, внутрішні війська, за рекомендацією НАТО, перейшли до компетенції міністерства оборони. Збільшилося і саме фінансування МВС, що посприяло зменшенню корупції всередині цієї структури.

Андрій Черноусов, кандидат соціологічних наук, розробник нової концепції оцінювання діяльності міліції:

— Лейтмотивом всього реформування має стати повна реорганізація, реструктуризація і переспрямування діяльності міліції. Де-факто міліція сьогодні нікому не підзвітна. Вона підзвітна абстрактному міністру внутрішніх справ, але не підзвітна народу, який обслуговує. Міліція має остаточно стати сервісною службою, яка обслуговує людей — як ЖКГ, як КП «Водоканал» тощо. Вона має надавати послуги з охорони громадського порядку.

Міліція у нас змінюється: не можна сказати, що зараз вона така сама, як була на початку 2000-х чи у 1990-х. Ні. Але швидко змінитися вона не може, бо це велика незграбна система. Зміни має диктувати саме суспільство — активніше виступати, вимагати, формулювати модель. Міліція у свою чергу має спиратися на довіру громадян, орієнтуватися на те, наскільки безпечно вони себе почувають у своєму місці проживання — у квартирі, у селі, у районі, у Врадіївці чи Києві. Потрібно переломити цей поділ: є міліція, а є народ. Без суспільства реформування міліції — неможливе. Не можна говорити, що це справа виключно держави і МВС, а не наша спільна.

Міліція має бути децентралізованою. Сьогодні керівник ГУМВС чи УМВС, чи керівник райвідділу міліції не підпорядкований громаді. Бо в нього відповідальність є тільки перед тими, хто стоїть вище — начальником ГУМВС та міністром внутрішніх справ. Як тільки в нас буде перебудова органів місцевого самоврядування, місцевої влади, місцевих адміністрацій — будуть зміни і в ситуації з міліцією. Дільничного можна не обирати, але принаймні громада має знати, хто їхній дільничний. Наше дослідження показало, що більшість населення цього не знає. Це катастрофічно. Знайомство мешканців з дільничним — перші кроки до того, що, можливо, згодом його будуть обирати.

А поки міліція підзвітна лише міністру внутрішніх справ, у таких населених пунктах як Врадіївка будуть коїтися страшні речі, про які міністр навіть не знає. Це означає, що система управління неефективна. Не може міністр внутрішніх справ контролювати 250 тисяч багнетів персонального складу. І ніхто не може. Це має робити кожна громада окрема. І з цих маленьких кроків децентралізації виросте повноцінна реформа, виросте нова система, яка зможе виконувати ті функції, які покладені на міліцію або поліцію в усьому цивілізованому світі...

Євген Головаха, заступник директора Інституту соціології НАН України, доктор філософських наук:

— Ця міліцейська жорстокість вже стає системою. На Миколаївщині це вже не перший випадок... Є питання: чи це проблема регіональна чи всеукраїнська? Загалом же це свідчить про рівень захисту, про культуру наших правоохоронців. Коли в нас правоохоронна система є корумпованою, то на цьому тлі виникають подібні випадки. Чому правоохоронці йдуть на такі зухвалі злочини? Бо вони вірять у свою безкарність. Це дуже серйозний сигнал. Починати зміни треба з усієї системи правоохоронних органів. У нас всі є племінниками один одному і, вчинивши злочин, залишаються безкарними. Мені здається, це має бути предметом серйозного суспільного обговорення.

Зміни, реформування системи правоохоронних органів потрібно починати згори, з корупції нагорі. Реформувати на місцях — дуже важко. Це взагалі проблема вищих щаблів нашої держави. Там мають бути люди, які б реально боролися з цим явищем. Наша правоохоронна система демонструє приклади того, що вона залежна — від влади і грошей. І

звідти, згори, така система переходить на всі інші рівні. Тому маємо випадки побутової злочинності, скоєної самими правоохоронцями.

Починати зміни потрібно з широкого публічного обговорення. За участі, передусім, правозахисників, які мають інформацію і можуть її навести. Ініціювати таке обговорення мають політики на вищих щаблях, починаючи з Президента, Верховної Ради, Кабміну. Це має бути вкрай серйозна дискусія — про безкарність і корупцію, а тепер вже і побутову злочинність правоохоронців. Єдиний шлях до змін — відкритість і обговорення.

<http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/mundir-ie-chest>

Украина открывает второй приднестровский фронт *Светлана Гамова, "Независимая газета"*

Депутатская группа Верховной Рады по взаимодействию с Приднестровьем направила запрос в адрес премьер-министра Украины Николая Азарова и главы МИДа Леонида Кожары по поводу соблюдения прав украинцев, проживающих в приднестровском регионе Молдавии. По мнению украинских депутатов, это продиктовано нововведениями Кишинева, который решил установить на границе с Приднестровьем пропускные пункты и штрафовать граждан Украины и России, живущих в регионе, за отсутствие у них молдавского паспорта.

По словам лидера «Союза приднестровцев Украины» Дмитрия Соина, «это попытка превратить Приднестровье в резервацию».

В сентябре в Верховной Раде планируется специальное слушание по Приднестровью, на котором «будут рассмотрены вопросы, волнующие население региона», где проживают около 150 тыс. граждан Украины. Законодательство этой страны не предусматривает в отличие от молдавского возможность получения двойного гражданства. И приднестровские украинцы, сделавшие выбор в пользу своей исторической родины, частью которой до провозглашения независимости Молдавии в 1991 году, было Приднестровье, оказались в положении людей без документов. Почти бомжей, потому что у них нет вида на жительство в Республике Молдова, которого требуют молдавские власти. Вопрос, зачем людям, родившимся и проживающим на территории Молдавии (Приднестровье де-юре – часть этой республики), получать в ней вид на жительство, как иностранцам, оставлен Кишиневом без ответа. Как и еще один: как соотносится откровенно недружественный шаг молдавских властей к жителям собственной страны с декларацией об усилении мер доверия сторон, принятой в рамках переговоров по урегулированию приднестровского конфликта? Это громко заявленное намерение ранее было поддержано всеми участниками переговорного процесса в рамках формата «5+2» (Молдавия и Приднестровье – стороны, Россия, Украина, ОБСЕ – посредники, ЕС и США – наблюдатели).

По словам Дмитрия Соина, лидера «Союза приднестровцев Украины», депутата Верховного совета Приднестровья, «ситуация действительно пограничная – на грани взрыва». И страдают от нее приднестровцы, которые «не виноваты в том, что де-факто Молдавия разделилась на два государства, пусть второе и непризнанное». «В ответ на дискриминационные меры Кишинева в Тирасполе приняли закон о госгранице Приднестровья, еще больше дистанцировавшись от Молдавии», – сказал «НГ» Соин. «Учитывая сложность момента, а также то, что в регионе треть населения – украинцы и весь восточный транзит идет в Приднестровье через Украину, мы приветствуем любую депутатскую группу Верховной Рады, которая займется проблемами населения региона», – пояснил приднестровский депутат.

В программе межфракционной группы Верховной Рады – «возможность открытия в ПМР (Приднестровская Молдавская Республика) украинского консульства, дополнительных пограничных переходов между Украиной и Приднестровьем, решение различных вопросов в сфере образования, свободы передвижения граждан, а также работы местных перевозчиков на территории соседней страны», – сообщили ИА Regnum в пресс-службе Верховного совета.

Между тем спецпредставитель ЕС в Молдавии Дирк Шубель поддержал Кишинев в намерении установить вдоль границы с Приднестровьем контрольно-пропускные пункты. Он

об'яснив, що «это является важным аспектом в борьбе с терроризмом, для обеспечения общей безопасности и решения вопросов, связанных с миграцией».

«Объяснения властей и еврочиновников о необходимости установки контрольно-пропускных пунктов на административной границе с Приднестровьем иначе как конфузом назвать нельзя», – прокомментировал ситуацию экс-представитель Республики Молдова в ЕС и ООН, политолог Алексей Тулбуре. По его мнению, «все это больше похоже на отсечение Приднестровья от правобережья». «В противном случае эти посты были бы установлены по согласованию с Киевом, вдоль молдо-украинской границы (имеется в виду приднестровский участок молдавско-приднестровской границы), а не внутри страны», – написал Тулбуре в соцсети. Тем не менее в правительстве Молдавии считают, что установить фильтр на административной границе со своим восточным регионом необходимо, но при этом они против ответных мер на той же границе Тирасполя.

http://www.ng.ru/cis/2013-07-04/1_pridnestrovie.html

Леся Оробець: «Не береш хабар за зміну політичної позиції – твоїм близьким створюють проблему на таку саму суму...»

«Високий Замок»

Коли у листопаді минулого року «ревізори» у масках влаштували в офісі компанії «Фенікс Капітал» показовий «шмон», голова ради директорів фірми Олександр Омельчук навряд чи здогадувався, що через сім місяців йому доведеться залишити бізнес, сім'ю і виїхати з України. Не думала про це і його дружина – народний депутат Леся Оробець.

Леся Оробець побоюється, що її чоловік буде нев'їзним в Україну найближчі два роки.

Після порушення щодо керівництва «Фенікс Капітал» кримінальної справи за звинуваченням в ухилянні від сплати податків в особливо великих розмірах спокій подружжю міг лише снитися. Півроку по судах проти податкової, один програваний вердикт Феміди, інший... На додачу – контрольний «постріл», який, за словами Лесі Оробець, підвів остаточну ризик під сімейним рішенням про те, що Олександрові більше не можна залишатися в Україні. Якби чоловік не виїхав, його б запроторили у СІЗО, каже Оробець. І запевняє: кримінальна справа, в якій фігурує «Фенікс Капітал», і подальший розвиток подій навколо неї – сценарій «тушкоробів». «Ні бізнес чоловіка, ні компанія, в якій він працює, ні навіть гроші їх не цікавили, – каже Леся Оробець. – Їх цікавило лише одне – моя політична позиція. Вони готували собі ще одну «тушку», сподівалися з мене її зробити... Не знаю, чи витримала б, якби мого чоловіка ув'язнили і над ним почали знущатися». Про тиск і «залізобетонні аргументи» від «скупників» депутатських душ Леся Оробець розповіла в інтерв'ю «ВЗ».

- *Наїзди на фірму «Фенікс Капітал» почалися ще торік. Тоді ви пов'язували це зі своєю депутатською діяльністю, зокрема критикою «реформ імені Табачника». Були прозорі натяки, сигнали?*

- Опозиційних політиків інколи авансом попереджають про можливі наслідки їхньої діяльності. А реагують, як правило, за фактом – якщо критика містить загрозу інтересам режиму. Зі мною намагалися «спілкуватися» щоразу, як публічно виводила на чисту воду обладки керівників Міносвіти – у сфері кадрової політики, держзакупівель, реформування галузі за принципом жорсткої вертикалізації влади в руках міністра. Або через спільних знайомих натякали: стережися, мовляв, - у твоїх рідних немає депутатського імунітету. Або телефонували з прихованих номерів. Усе це - з елементами шантажу.

- *Після «масок-шоу» в офісі кампанії вас залякували чи натякали, що усе владнається, щойно погодитися на «політичні переговори»?*

- Мені вже було відомо про свавільні дії податківців. Але того дня я була в Одесі, у відрядженні. Нервувала через атаку на офіс і чекала на дзвінок від адвоката. Коли зателефонували з прихованого номера, не відразу зрозуміла, про що йдеться. «Лесю Юрївно, - почула у слухавці, - все можна владнати. Нас дуже цікавить ваша політична позиція...». Деталей не розпитувала – відповіла щось нелітературне і відключила слухавку.

- З ваших слів, кримінальну справу щодо вашого чоловіка за обвинуваченням в ухилянні від сплати податків порушили заднім числом...

- На момент атаки на офіс у податківців не було жодного документа, який би уповноважував їхнє вторгнення. Навіть постанова на обшук знайшлася лише після того, як прибув народний депутат Андрій Парубій і дав чоловікові зі свого мобільного зателефонувати адвокату. До того моменту працівників офісу ізолювали від світу, відібрали мобільні телефони і пресували. Було і заламування рук, і жорсткий психологічний тиск.

Про кримінальну справу ми дізналися заднім числом. Причому випадково, коли нам вручили повідомлення зі сумою нібито несплаченого податкового боргу, складені за підсумками акта цієї, з дозволу сказати, «документальної перевірки». Формально звинувачення будувалися на кількох сфабрикованих «документах», укладених із порушенням усіх мислимих вимог закону. Тому насамперед вирішили оскаржити їхню легітимність у суді. У цивілізованій державі будь-яка особа захищена від адміністративного тиску. А у нас громадянин має справу з безсоромною машиною зі штампування рішень за командою Банкової. Чоловікові протиправно відмовили в апеляційній скарзі - після п'ятихвилинного розгляду, без жодних уточнень і запитань, із безглуздим висновком. Ймовірно, в Європейському суді з прав людини ми справу виграємо. Але на це можуть піти роки.

- Після спроби розв'язати ситуацію через суд на вас і далі виходили «переговорники»?

- Судячи з кількості телефонних дзвінків із прихованих номерів, так. Але я на них не реагувала. Ні з бандитами, ні з шантажистами переговорів не веду.

- З чоловіком «виховні бесіди» теж були?

- Під час допитів йому натякали на «альтернативні способи» врегулювання проблем із податковою. Але він так само не веде переговорів з «гопниками»...

- Звідки інформація про те, що далі у планах «пресувальників» були наміри запроторити вашого чоловіка до Лук'янівського СІЗО?

- Чоловіка попередили: у разі програшу апеляції підеш у СІЗО, а вийдеш під заставу у розмірі всіх нібито несплачених податкових боргів. Ця висмоктана з пальця сума – близько 25 мільйонів гривень. Після відмови в апеляційній скарзі чоловіка могли заарештувати будь-якої хвилини – із подальшим вибиванням «свідчень», необхідних для ведення «переговорів» зі мною.

- Чи спілкувалися з чоловіком вже після його виїзду за кордон?

- Так. Я була з офіційною поїздкою в Європі та США. По дорозі бачилася з чоловіком. Він гідно тримається.

- Перебуваючи за кордоном і спілкуючись там з офіційними особами, піднімали питання про тиск на вас і вашу сім'ю?

- Проблема не в одній окремо взятій родині – проблема у політичних переслідуваннях, від яких в Україні ніхто не застрахований. У США ми ставили питання про складання українського аналогу «списку Магнітського» (із прізвищами наших високопосадовців, причетних до корупційних оборудок і системних порушень прав громадян), обговорювали формат реагування з боку уряду США. Думаю, заява сенатора Джона Маккейна про можливість більш жорсткої позиції США у разі, якщо Банкова не відреагує на останню резолюцію по Україні, красномовно свідчить про готовність американців до рішучіших дій.

Найефективнішими були б санкції, пов'язані з візовими відмовами, а також блокуванням коштів, отриманих корупційним шляхом, і конфіскацією майна, що має кримінальне походження. Уряд США володіє достатньою нормативною і ресурсною базою для пошуку коштів, нажитих нечесним шляхом, де б їх не ховали.

- У вашому виступі на брифінгу у Верховній Раді були слова, адресовані «тушкам», які взяли гроші» («Подивіться в очі моїм дітям і подавітьесь тими грішми!»). Вас намагалися купити?

- А як трактувати те, що відбувається? Не береш хабар за зміну політичної позиції - твоїм близьким створюють проблему на таку саму суму. При цьому у податковій відверто

пояснюють: платіть 3,5 мільйона доларів штрафу – і справу буде закрито. «Мотивують» до більшої поступливості і зговірливості.

<http://www.wz.lviv.ua/ukraine/123384>

Інтернет-ЗМІ

Олександр Доний: «Суд не может лишать нардепов мандатов»

From-UA

Украинское законодательство не предусматривает лишение депутатов Домбровского и Балогі мандата посредством решения суда. Такое мнение высказал народный депутат Олесь Доний.

По его словам, их полномочия подтверждены ЦИК, и те 5 пунктов, которые прописаны в украинском законодательстве относительно возможности лишения депутатства, никоим образом не подходят по случай Домбровского и Балогі. Результаты выборов уже давно утверждены, и все сроки обжалования уже давно прошли. Соответственно, решение суда, а тем более решение Рыбака, противоречат украинскому законодательству.

"Это давление не только на конкретных двух депутатов, а на всех депутатов-мажоритарщиков, которые не подконтрольны власти. Таким образом власть пытается запугать мажоритарных депутатов и склонить их на сторону власти. ПР и власть находят способы давления на всех. Напомню, что Сергей Власенко был лишен мандата, находясь в партийном списке", - подчеркнул Доний.

По его мнению, в ВР все оппозиционные силы, к которым принадлежат все не провластные силы, должны действовать согласованно и должны доносить свою позицию независимо от того, сколько дней осталось до окончания сессии.

"Сегодня наехали на двух мажоритарных депутатов, а завтра таким же способом могут лишить мандатов и представителей партийных структур, которые точно так же выдвинуты по мажоритарным округам", - уточнил нардеп.

Олесь Доний считает, что в данном случае оппозиционные силы поступили неправильно, не проявив реальной солидарности с депутатами, которые незаконно лишены депутатских мандатов. И аргументация, что ПР в случае более активных действий провела бы выездное заседание, слаба, потому что это означает, что ПР теперь всегда будет шантажировать выездным заседанием по любому поводу. Следовательно, оппозиция не будет иметь возможности прибегать к активным действиям в сессионном зале, исходя из такой аргументации. Но если бояться этого, тогда получается, что оппозиция должна самораспускаться и вообще отказываться от каких-либо действий.

"Выходом я считаю активные действия, вплоть до блокирования. Для этого должны быть согласованы действия между всеми оппозиционными силами, к которым принадлежат депутаты 3 оппозиционные фракции и независимые депутаты-мажоритарщики", - отметил Доний.

Но, по его словам, лидеры партий не желают ни согласовывать свои действия с депутатами-мажоритарщиками, ни прибегать к активным действиям.

Напомним, мажоритарщики грозят заблокировать работу Верховной Рады из-за решения спикера лишить полномочий Александра Домбровского и Павла Балогі. Об этом заявил внефракционный народный депутат Петр Порошенко. Он подчеркнул, что после сегодняшнего заявления спикера Владимира Рыбака любой из депутатов-мажоритарщиков по решению суда может быть лишен мандата. Это, по мнению Порошенко, ведет к уничтожению парламентаризма.

<http://www.from-ua.com/news/cf0d46d41c22b.html>

Тетяна Слюз: "Теперішній владі потрібно чесно сказати, що є проблеми з бюджетом"

Економічна правда

Останнім часом Держказначейство опинилося під вогнем критики з боку місцевої влади.

В державному бюджеті відверто не вистачає грошей, щоб виконати всі видатки. Тому гроші, за які мають будуватися дороги та ремонтуватися школи, сьогодні витрачаються на виплату пенсій та зарплат. Причому, проти волі місцевої влади.

Практику використання коштів міст та селищ вперше запровадив уряд Юлії Тимошенко під час фінансової кризи 2008 року. Тоді стало відомим прізвище голови Державного казначейства Тетяни Слюз.

Саме вона виявилася "поганим поліцейським" в ті часи. Начебто, це саме Слюз приймала рішення витратити чужі гроші. "Добрим поліцейським", звісно, була прем'єр.

Мабуть, у Слюз не було б жодних проблем, якби на президентських виборах перемогла Тимошенко. Але переміг Віктор Янукович. Очільницю ДКУ в 2010 році звільнили, і відкрили проти неї слідство. Це була справжня зрада. Хоча, напевно, экс-голова Казначейства передбачала і такий варіант розвитку подій.

Наприкінці 2010 року Генпрокуратура оголосила Слюз у розшук, звинувативши у нецільовому використанні коштів, що були виділені за Кіотським протоколом. Нагадаємо, ті кошти Тимошенко наказала продати за гривні, щоб фінансувати передвиборчу "соціалку". Колишню очільницю ДКУ, схоже, призначили "цапом-відбувайлом".

Депутатство стало своєрідною "парасолькою" від "зазіхань" прокурорів. Хоча, вочевидь, справу ще не закрито. У розмові з журналістами ЕП Тетяна Слюз неохоче повертається до того періоду свого життя. Про результати слідства вона тимчасово відмовляється говорити.

Інтерв'ю з колишньою главою Держказначейства вийшло суто професійним та економічним. Фінансист розповіла, що заборгованість Пенсійного фонду перед держбюджетом зросла до неба, а гроші на покриття соціальних програм Віктора Януковича здобуваються за рахунок місцевих бюджетів.

Тетяна Слюз також пояснила, що насправді відбувається з держфінансами, чому так активно проштовхується "вексельна" схема, та чим це може обернутися для української економіки.

- Сьогодні Держказначейство призупиняє платежі по всім видаткам, крім захищених, залишаючи без грошей місцеві бюджети. Ця практика почалася ще за часів прем'єрства Юлії Тимошенко, коли Казначейство очолювали ви. Не вважаєте, що сьогоднішнє керівництво багато в чому використовує ваш досвід?

- Заради справедливості потрібно визнати, що проблеми з єдиним казначейським рахунком почалися ще в той час, коли казначейство очолювала я – під час фінансово-економічної кризи.

Особливо складно було у 2009 році, в тому числі і з політичної точки зору. Але в той час КМУ затвердив ряд постанов, які визначали питання організації бюджетного процесу. Всі захищені статті видатків, у тому числі виплата пенсій, виплачувались день в день без затримок.

Подивіться, що відбувається зараз. Проблема замовчується, але по факту є випадки (за даними ЗМІ) що є затримки виплат за захищеними видатками. І це при тому що на сьогодні є чітка вертикаль влади, Казначейству "ніхто не заважає працювати". Чого не скажеш про мій період.

- Рахунки місцевих бюджетів блокували і в 2008-2009 роках.

- Технічною мовою, на той момент Державне казначейство, згідно постанов КМУ №1036 та №1414, відкривало асигнування головним розпорядникам бюджетних коштів за незахищеними видатками загального фонду державного бюджету з урахуванням можливості державного бюджету. Ми робили це пропорційно невикористаним сумах помісячного розпису таких асигнувань, а також зареєстрованих зобов'язань.

Іншими словами, цими антикризовими постановами була визначена першочерговість у фінансуванні. Спочатку фінансувалися захищені статті.

- *А потім?*

- Зазначеними постановами були названі критерії, за якими визначалась черговість у фінансуванні. Перше - видатки за рахунок резервного фонду бюджету. Друге - видатки, пов'язані із забезпеченням діяльності вугільної та торфодобувної галузей. Третє - трансферти підприємствам установам і організаціям на виплату заробітної плати.

Потім фінансувалися поточні видатки, пов'язані з утриманням бюджетних установ. Решта фінансувалось у формі інших видатків і надання кредитів.

- *Чому ці постанови зараз не працюють? В результаті, швидка допомога економить на бензині, а НБУ закуповує меблі оптом?*

- Потрібно, щоб розпорядники бюджетних коштів як державного, так і місцевих бюджетів по фінансуванню видатків були в однакових умовах. Не має значення, чи вони знаходяться у Львові, Донецьку чи Києві.

Мені незрозуміло, чому одні розпорядники бюджетних коштів ледве зводять кінці з кінцями, а інші в кращому становищі. Наприклад, за даними річного звіту 2012 року, касові видатки за бюджетними програмами правоохоронних органів складають 97%-100% бюджетної програми, "Створення Державного земельного банку" - 100% (120 млн грн).

Тоді як за бюджетною програмою "Державна підтримка галузі тваринництва" виділено 32,6% (план 732 млн грн, факт 238,6 млн), за програмою "Фінансова підтримка створення оптових ринків с/г продукції" - 21 % (план 200 млн грн, факт 42 млн), "Питна вода" - 53% (план 200 млн, факт 106 млн.), "Надання громадянам правової допомоги в кримінальних справах за рахунок держави" - 67% (план 8,5 млн, факт 5,695 млн).

Теперішній владі потрібно чесно сказати, що є проблеми з бюджетом. Їй треба затвердити конкретні заходи щодо організації бюджетного процесу, зокрема економії бюджетних коштів. І, безумовно, розпочати з себе.

Мені пригадується грудень 2009 року. Тоді станом на 3 чи 4 грудня Казначейством за незахищеними видатками були проплачені всі платіжні доручення, які були оформлені згідно вимог бюджетного законодавства (тобто, майже ніякі, тому що процес оформлення щомісяця розпочинається знову, і так швидко не робиться саме через бюрократію в ДКУ. Фактично, Тетяна Слюз визнає, що уряд Тимошенко так само блокував видатки через нестачу грошей).

Але я розуміла, що до кінця грудня будуть подані ще платіжні доручення за незахищеними видатками (за якими, згідно законодавства, платіж може бути відкладений - ЕП), які повністю не вдасться профінансувати через недостатність фінансового ресурсу. Тому 7 грудня 2009 року я про це чесно сказала під час зустрічі у Казначействі з головою Асоціації міст України, мером Дніпропетровська Іваном Куліченко, мером Вінниці Володимиром Гройсманом, мером Українки Павлом Козиревим.

- *Що робити, якщо платіжних доручень на два мільярди, в той час коли на рахунку - лише мільярд?*

- У мене це було наступним чином. Щоденно після завершення банківського дня всі територіальні підрозділи Казначейства надавали центральному апарату інформацію про суму поданих, але не оплачених платіжних доручень за незахищеними видатками.

Користуючись антикризовими постановами, по формулі визначалося, скільки відсотків від наявного фінансового ресурсу можна проплачувати. Ще раз, це стосувалося лише платіжних доручень за незахищеними видатками.

Якщо по формулі виходить, що на завтрашній день з тих двох мільярдів можна проплатити лише 50% необхідних видатків, ми проплачували 50%. І немає значення, чи розпорядники бюджетних коштів знаходяться у Львові, чи в Донецьку. Всі розпорядники бюджетних коштів були в однакових умовах.

Тобто, ручного управління у нас не було. Ті постанови були свого роду директивами, як поводити себе у ситуації дефіциту ресурсу органам влади, що керують бюджетним процесом (Мінфіну і Казначейству) та розпорядникам бюджетних коштів.

- *Як проводились видатки органів державної влади під час прем'єрства Тимошенко?*

- У жовтні 2008 року була прийнята постанова КМУ №943, яка передбачала економію бюджетних коштів для утримання органів державної влади та інших державних органів.

Зокрема, було припинено проведення за рахунок коштів загального фонду держбюджету ремонт та реконструкцію приміщень, в яких розташовані органи державної влади. Було припинено придбання для органів державної влади автотранспорту, меблів, мобільних телефонів, ноутбуків, побутової техніки.

Зміни до цієї постанови, що були внесені протягом 2010-2013 років, спотворили її початкову редакцію. Це дало змогу майже безперешкодно проводити ті видатки, які під час фінансової кризи 2008-2009 років не проводились.

- *В якому стані зараз знаходиться Єдиний казначейський рахунок? Яким чином при вкрай складній ситуації з бюджетом казначейству вдається демонструвати відносно непогану статистику?*

- Офіційно, Казначейська служба на перше число кожного місяця публікує статистику, яка нібито непогана. Але це - на перше число.

"Покращені" показники досягаються" в основному завдяки непроведенню в останні дні місяця платіжних доручень за незахищеними видатками. Ті, хто дає вказівки "покращувати" статистику на перше число, свідомо штовхають багатотисячний казначейський колектив на зловживання.

Постає логічне запитання: чому, маючи на Єдиному казначейському рахунку 2-4 млрд грн на перше число кожного місяця, територіальні підрозділи казначейства не проводять видатки? Мені здається, тут дурно пахне корупцією.

Якщо зануритися у щоденний оперативний баланс казначейських операцій, там зовсім інша ситуація. Але щоденну статистику, що видає справжній порядок речей, Казначейство офіційно не оприлюднює.

- *А якщо зробити депутатський запит, інформацію надають?*

- Коли я очолювала Держказначейство, то на вимогу депутатів бюджетного комітету подавала всю інформацію, яка у нас була. В тому числі, щоденну – про залишки коштів на Єдиному казначейському рахунку. В тому числі, щоденний оперативний баланс казначейських операцій, з якого видно щоденні залишки на єдиному казначейському рахунку. Також подавали щотижневу інформацію.

Сьогодні ця інформація обмежена.

- *А якщо поскаржитися спікеру Володимиру Рибаку?*

- У квітні і травні я порушувала це питання на засіданні бюджетного комітету Ради. На це мене спонукала вимога моїх колег з Партії регіонів, які хотіли заслухати звіт голови Державної казначейської служби. З тих чи інших причин, голова Держказначейства не з'явився.

Незважаючи на його відсутність, члени бюджетного комітету підготували відповідний проект рішення, в якому також було передбачено збільшити перелік інформації, яка подається Казначейством бюджетному комітету.

На одному із засідань бюджетного комітету його голова Євген Геллер повідомив про те, що він звернеться до казначейської служби із тим, щоб членам комітету надавали оперативну інформацію. На жаль, поки що ця інформація (щоденний оперативний баланс казначейських операцій) до мене не дійшла.

- *У свій час після чергової зміни уряду Микола Азаров заявив, що залишки на Єдиному казначейському рахунку на початок 2010 року становили біля одного мільярда гривень, що в 7,3 раза менше показника на початок 2009 року. Він казав, що це є передвісником дефолту.*

- У мене сьогодні є зустрічне запитання до пана Азарова. Як він оцінює роботу свого уряду по виконанню бюджету, коли на рахунках Казначейства тисячі гривень, у той час коли у мій період на Єдиному казначейському рахунку був мільярд?

- Звідки така сума? Відомо точна цифра залишків на єдиному казначейському рахунку?

- Цифру в 800 тис грн на одному із засідань бюджетного комітету у травні 2013 року назвав перший заступник голови Державної казначейської служби Олександр Даневич. Його про всяк випадок перепитали мої колеги, уточнивши – як таке може бути? Він підтвердив – може!

А в мене питання: якщо тоді, під час кризи, був "технічний дефолт", то що відбувається зараз?

Найменший залишок на єдиному казначейському рахунку, який був під час мого керування Держказначейством лише один раз, складав 304 млн грн (квітень 2009-го року). Менше за цю межу жодного разу не було.

- Чому законодавством не передбачений ліміт, нижче якого казначейство технічно не може опустити межу залишків?

- Нормативно-правовою базою не передбачено такого. Законодавством передбачений ліміт оборотно-касової готівки на перше січня – 2% видатків загального фонду державного бюджету. Я зараз працюю над законопроектом з методології, який власне має вирішити це питання.

- Як вирішити проблему з єдиним казначейським рахунком, яка вже перетворилась у системну?

- В Україні дуже складною залишається проблема дефіциту Пенсійного фонду.

Існує три джерела виплати пенсії: перше - власні надходження ПФ за рахунок відрахувань єдиного соціального внеску. Друге джерело - дотації уряду, щорічно передбачені держбюджетом на покриття дефіциту фонду. І третій, про що влада замовчує, - видача позичок Пенсійному фонду з єдиного казначейського рахунку.

- Це джерело використовувалося також в той час, коли Казначейство очолювали і ви.

- Так, але в наш час порядок цифр був інакший.

- Можна в цифрах?

- Так, станом на перше січня 2010-го року заборгованість Пенсійного фонду перед Єдиним казначейським рахунком становила 22 млрд грн. Станом на 1 січня 2013 заборгованість складає більше 49 млрд грн. Це при тому, що в 2010 році близько 10 млрд позичок було просто списано.

- Як це "списано"?

- Це означає, що уряд прийняв постанову №484 від 23 червня 2010 року, якою було списано заборгованість Пенсійного фонду за позиками з Єдиного казначейського рахунку на суму списаної заборгованості (страхові внески, заборгованість з відшкодування пільгових пенсій) вугле- та торфодобувним підприємствам.

Сьогодні місцеві бюджети висловлюють свою занепокоєність з приводу того, що за їх кошти уряд виплачує пенсії. З одного боку, я з ними згодна. З іншого боку, в мене є контраргумент: вибачте, а пенсіонери живуть на чий території?

- Як вирішити цю проблему, яка тягнеться не перший рік?

- Чинним законодавством передбачено надання з ЄКР не тільки безвідсоткових позичок Пенсійному фонду, але і надання безвідсоткових позичок місцевим бюджетам на фінансування касових розривів по захищеним видаткам.

Але, крім того, є тимчасові касові розриви за незахищеними видатками. У такому випадку деякі місцеві бюджети беруть позички в комерційних, державних банках. Але це ж не безкоштовний кредит, а позички під достатньо великий процент.

Чому місцеві бюджети, маючи на рахунках кошти, ідуть в ті самі комерційні банки, переплачуючи відсотки? З одного боку, ми рятуємо Пенсійний фонд, а з іншого, затягуємо в

боргову яму місцеві бюджети. Тому я пропоную надавати позички Пенсійному фонду лише у випадку вільних залишків коштів на ЄКР.

Якщо для таких позичок не вистачає коштів ЄКР, то Пенсійний фонд нехай бере позику в комерційних банках, але під низькі відсотки. Це можна врегулювати відповідними нормативно-правовими актами. Таким чином, було б надана можливість місцевим бюджетам нормально функціонувати.

- Чи є статистика, скільки складає сума короткотермінових позичок з Єдиного казначейського року місцевим бюджетам?

- У 2012 році місцевим бюджетам було надано короткотермінових позичок на суму 42 млрд грн. Станом на перше січня цього року, заборгованості по тим позичкам немає. У першому півріччі 2013 року таких позичок було надано на суму 24 млрд грн.

Що стосується середньострокових позичок, то на 1 січня 2013 року такий борг складає 4,7 млрд грн. Тобто, місцеві бюджети вчасно не розрахувалися за середньостроковими позичками, які вони одержали в 2010-2011 роках.

- Виходить дивна ситуація. З одного боку, казначейство блокує рахунки місцевим радам, з іншого – паралельно надає позички, щоб місцева влада перекрила заборгованість, що виникла з вини Казначейства.

- Є такий парадокс. Хочу сказати, що позички надаються з Єдиного казначейського рахунку на безоплатній основі. Як правило, позички беруть для фінансування видатків за захищеними статтями.

- Щоб запобігти практиці фінансування дефіциту бюджету за рахунок місцевих бюджетів, Асоціація міст ініціювала розділення Єдиного казначейського рахунку на дві частини. На першій акумулювалися б кошти державного бюджету, на другій - кошти місцевих бюджетів. Чи підтримуєте ви цю ініціативу?

- Я противник цієї ідеї. Бюджет має бути збалансованим, а казначейський рахунок має бути єдиним, як єдиною має бути бухгалтерська звітність і фінансовий облік.

- Ще одна ідея, яка здатна вирішити цю проблему, ініційована вашими колегами з провладної більшості і провладної фракції. Вони пропонують перевести місцеві бюджети на обслуговування в комерційні банки. Це вирішить проблему місцевих бюджетів?

- Я також категорично проти цієї ідеї. Це розбалансиє бюджетну систему.

Єдиний казначейський рахунок надає можливість оперативного прийняття управлінських фінансових рішень. Наприклад, якщо у місцевих бюджетах є тимчасові касові розриви по захищених видатках, то ЄКР оперативно вирішує цю проблему шляхом надання місцевим бюджетам безвідсоткових позичок.

Якщо б не було ЄКР, то місцеві бюджети брали б позики в комерційних банках під великі відсотки. А це великий тягар для бюджетів.

- Щомісяця публікується інформація з наявності дебіторської і кредиторської заборгованості як по державному, так і по місцевим бюджетам. Що ви можете сказати зі звітів Казначейства?

- Дуже сумна статистика. На 1 січня 2010 року кредиторська заборгованість загального фонду державного бюджету (це в той час, коли казначейство очолювала я) становила мільярд гривень. На 1 січня 2013 вона вже склала більше 4 млрд грн.

Дебіторська заборгованість загального фонду державного бюджету на 1 січня 2010 року становила 1 млрд грн, а на 1 січня 2013 року - 3 млрд грн.

Критичне зауваження з цього питання висловила і Рахункова палата у своєму звіті по результатах виконання державного бюджету за 2012 рік.

- Що вплинуло на дебіторську заборгованість?

На мою думку, основна причина - у постанові КМУ №1404 "Питання попередньої оплати товарів робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти". Протягом останніх трьох

років в неї було внесено багато змін. Їх автори збільшили перелік товарів робіт і послуг, які можуть здійснюватися за попередньою оплатою.

Іншими словами, завдяки цій постанові дотуються одні суб'єкти господарювання, тоді як інші позбавлені законного права на одержання бюджетних коштів за придбані товари роботи і послуги.

<http://www.epravda.com.ua/publications/2013/07/4/383689/>

Вексилізація тушок в "Батьківщині". Гуртом і в роздріб *Українська правда*

Вимога персонального голосування, започаткована громадянськими активістами в 2012 році, перетворилася на хронічний головний біль нинішньої влади.

Невинна забавка руху "Чесно", з якої сміялися депутати минулого скликання, для їх нинішніх колег стала реальним гальмом у просуванні "донецької мрії" в масштабах усієї України.

Сьогодні Партія регіонів майже щоденно стикається з хронічною нестачею голосів для ухвалення рішень. Власне, ця проблема і провокує перманентну історію зрад, коли опозиційні депутати раптом залишають ряди Батьківщини або починають голосувати синхронно з рукою Михайла Чечетова.

При чому часто проблема викликана навіть не тим, що Партія регіонів не здатна забезпечити стовідсоткову явку. Недодають голоси самі регіонали. Одна історія - особливо показова. 4 червня у Верховній Раді відбулася подія, яка залишилася непоміченою - група Фірташа-Львовчкіна демонстративно відмовилася голосувати за законопроект № 2412, який проштовхувала група Ахметова.

Ідеться про законопроект, за яким підприємства енергетики та водоканалу, які перебувають частково в державній, частково в приватній власності, мали сплатити до бюджету дивіденди. Начебто - з благородною метою - поповнення спецфонду Державного бюджету. Але так само внаслідок ухвалення законопроекту № 2412 свою частку мав отримати і СКМ, який є головним партнером держави в таких активах.

Законопроект активно проштовхував юрист Ахметова Юрій Воропаєв та ще один учасник "парламентської філії СКМ", глава комітету з питань бюджету Євген Геллер. З нагадуванням про необхідність результативно проголосувати депутатів обдзвонили з Кабміну.

Однак закон не набрав більше 195 голосів - а в числі тих, хто не голосував, можна знайти прізвища Івана Фурсіна, Інни Богословської, Юлія Йоффе, Олександра Волкова, яких поєднує приналежність до неформальної групи "Львовчкіна-Фірташа".

Дехто з них був у залі, дехто пішов прямо перед голосуванням. За законами краю териконів, такий ляпас виглядав як виклик. Але газове лобі на це пішло, бо в такий спосіб соратники глави адміністрації президента намагалися змусити колег із Донецька рахуватися і з їхніми інтересами.

Дефіцит Арбузова

Так само від нестачі голосів хронічно потерпає і перший віце-прем'єр, ставленик Сім'ї Сергій Арбузов. Він досі не може законодавчо впровадити в Україні квазі-гроші - векселі, якими уряд мав би розраховуватися за своїми зобов'язаннями, після чого підприємці мали би здавати ці папірці новітнім "курченкам" із дисконтом, а сімейний касир отоварював би їх в державному бюджеті уже без будь-яких втрат.

Але проти цієї ініціативи пестунчиків Януковича уже об'єдналися непримиренні вороги – група РосУкрЕнерго та Ахметова.

Успішне схвалення векселів міг би забезпечити перехід Партії регіонів за межі сесійної зали, де неможливо контролювати персональне голосування. Як переконані в опозиції, саме щоб спровокувати блокування трибуни із подальшим переходом на Банкову і була влаштована історія з позбавленням депутатських посвідчень у Олександра Домбровського і Павла Балого.

Незважаючи на те, що з моменту рішення Вищого адмінсуду щодо цих двох депутатів минуло вже більше півроку, Рибак тільки зараз вирішив вжити якихось кроків.

Формальним приводом для цього стало рішення Вищого адмінсуду про бездіяльність голови Верховної Ради в цьому питанні. Але очікуваного вибуху гніву від опозиції не сталося. Лише Петро Порошенко, людиною якого є Олександр Домбровський, виголосив полум'яну промову, де пригрозив, що "більшість народних депутатів позафракційних, які представляють мажоритарні округи, не будуть брати участь у цьому знуванні над Конституцією".

Кажуть, що перед цією заявою Порошенко заручився підтримкою декого з мажоритарників, на кшталт Володимира Литвина, але потрібного рівня віддачі все ж не отримав.

"Знаєте, треба згадати передісторію цього питання. Яким чином Домбровський виграв вибори у кандидата від "Батьківщини", а Балога — у кандидата від ПР. Як Порошенко ходив на Банкову і обіцяв, що напише заяву у більшості як Балога обіцяв, що у більшості увійдуть усі три брати. І як влада натиснула на ЦВК, і як були змінені окружні комісії в цих округах... Але ніхто обіцянок не дотримався. Тому нема чого зараз кричати", - зазначив, виходячи з залу один з регіоналів-мажоритарщиків.

Втім, в кулуарах депутати говорили не стільки про проблему відібраних мандатів, скільки про те, задля чого це було зроблено.

"Слухайте, регіонали ходять за нами у залі і просять: "Ну заблокуйте" або ще щось зробіть, щоб ми не голосували за векселі", - розповів один з депутатів опозиції.

За словами співрозмовників "Української правди", у регіоналів навіть виробилася технологія зриву питання. Вони постійно по двоє, по троє знаходять якусь легальну підставу для відсутності — то хвороба, то відраження - і не приходять на голосування.

"Вони сподівалися, що після вранішнього голосування ми заблокуємо трибуну, і вони знову втечуть на Банкову, і там проголосують все з закрити дверима, щоб ніхто не бачив, що в них немає 226 голосів", - говорили інші депутати від "Батьківщини" в кулуарах.

"Сміх, наші сидять там і кажуть: "слухайте, ми не будемо блокувати трибуну". А Рибак і Сфремов наче не чують і постійно повторюють "Ну тільки не треба блокувати трибуну!", - переповідав Андрій Іванчук Олександрю Абдулліну перебіг переговорів.

Незважаючи на те, що перерву у вівторок брали на 15 хвилин, вона тривала півтори години. По завершенню переговорів тему Домбровського і Балоги несподівано забули, і Володимир Рибак почав ставити на розгляд євроінтеграційні закони, а згодом взагалі не знайшов нічого кращого як закрити засідання.

У пошуку 226 голосів

Тим часом, влада продовжує акумулювати усі можливі джерела для формування хоча би ситуативної більшості.

За інформацією джерел "Української правди", ранок четверга мав розпочатися з оголошення про вихід чергової партії "тушок".

Вперше реальна загроза виходу нависла над УДАРом. Джерела стверджують, що фракцію Кличка готовий залишити мажоритарник Руслан Сольвар. За словами джерел, декілька тижнів тому на співбесіді для вступу до Академії державного управління при президентові Сольвар щиро зізнався членам комісії, що збирається залишити фракцію Кличка, оскільки влада паралізувала його бізнес.

У "Батьківщині" натомість аж 6 кандидатів "на виліт".

На цей раз у списку називають людей з квоти "Фронту змін" - бізнесменів Дениса Дзедзерського та Андрія Павелка, івано-франківську мажоритарницю Ольгу Сікору, а також трьох представників "Батьківщини" - Василя Кравчука, Олега Лукашука та навіть Сергія Саса.

"Про Саса — не вірю. Це маячня! Дзедзерському і Павелку дали по голові за неголосування за відставку Азарова, і зараз вони сидять тихо. Сікора — темна конячка, і іноді голосує за владні законопроекти. Лукашук дружить з Хмельницьким губернатором Ядухою,

тому все може бути. У Кравчука, там свій конфлікт", - зважив розклади на умовах анонімності один з представників "Батьківщини".

"Слухайте, тим, хто пророчить мене в тушки з минулого року, вже самим би треба було скинутися і заплатити мені за вихід, щоб не підривати довіру до себе", - розсміявся у відповідь на питання про "тушкування" Андрій Павелко.

"Мені не все подобається, що тут відбувається, але з фракції я виходити не збираюся. Я на травневі був вдома у Дніпропетровську, зустрічався з друзями, журналістами місцевими. І вони мені сказали, що вони мене перші розірвуть, якщо я щось таке зроблю. У мене багато друзів у владі, але ніхто не виходив на мене з такими пропозиціями. Хоча були закиди через сторонніх людей", - зізнається депутат.

Сергій Сас в шоці від того, що про нього таке розповідають.

"Найгірше, що вигадали це про мене депутати моєї ж фракції. І я завтра обов'язково поставлю перед ними питання на фракції, що це взагалі таке. Я в "Батьківщині" довше, ніж будь-хто. Ніж Турчинов, ніж Кириленко. І за ці роки я заслужив, щоб не погоджуватися з тим, як мені скажуть голосувати, а самому щось радити і ухвалювати рішення", - сказав Сас в коментарі Українській правді.

Водночас член "Батьківщини" Василь Кравчук вголос говорить про своє "самостійне плавання" і не виключає, що згодом буде виключений з фракції.

У середу на своєму засіданні "Батьківщина" вже оголосила йому попередження за те, що останні тижні голосував всупереч рішенням фракції.

Незалежні голосування Кравчука можна простежити щонайменше з 18 червня, коли він або один, або разом ще з кількома членами "Батьківщини" голосував за урядові законопроекти - зокрема, про внесення змін до бюджету або до Податкового кодексу щодо трансфертного ціноутворення.

Незважаючи на догану, Кравчук і далі збирається голосувати самостійно, виходячи з власних уподобань, а от з фракції виходити не збирається, стаючи таким чином "прихованою тушкою" та чекаючи, коли його виключать за ініціативою нових лідерів політичної сили.

"Я вступав до "Батьківщини" Юлії Тимошенко, а зараз відбувається приватизація партії Арсенієм Яценюком. Він розставляє своїх людей, не дослухаючись до думки партійців", - каже Кравчук.

Депутат не приховує, що пішов у самостійне плавання після того, як Яценюк вирішив зняти його з посади керівника Хмельницького обласного осередку "Батьківщини".

"Я знаю, що Яценюк уже провів співбесіду та дав добро призначити на мою посаду нову людину - керівника місцевого Фронту змін Олександра Ксенжука", - розповів Кравчук в інтерв'ю "Українській правді".

В "Батьківщині" до чергових втрат готові, хоча й розчаровані.

"Якщо чесно, то мені здається, що після цього скликання я просто перестану вірити людям", - каже один з лідерів партії.

"А що нам робити? У нас немає таких грошей як у влади. Ми не можемо з ними конкурувати. Це як в футболі. Є дві команди-суперники. Вони змагаються, переманюють один в одного гравців. Для вболівальників — це велике розчарування, для менеджерів — головний біль, а для самих гравців — це просто заробіток", - каже один з членів президії партії.

"Вони вже просто приходять і прямо кажуть. А що? Я сиджу в парламенті 10 років. Я ніколи не зароблю таких грошей. А ціна 3-5 мільйонів доларів", - додає він.

У партії зізнаються, що після ув'язнення Тимошенко фінансовий стан депутатів погіршився.

"Раніше крім зарплати в парламенті вони отримували ще 10 тисяч на Турівській. Тепер, коли кажуть, що треба гроші, щоб привезти людей на мітинг, їм відповідають: "Які ще гроші? Ми в опозиції", - каже співрозмовник УП.

Процес тушкування призвів до кризи довіри всередині опозиції. Депутати поза очі підозрюють лідерів партії в тому, що ті заробляють гроші, допомагаючи в голосуванні окремих законів Партії регіонів.

За великим рахунком, на сьогодні у "Батьківщині" існує два типи порушників дисципліни, які голосують за проекти влади або Партії регіонів.

Перші - це легалізовані "зрадники". За словами джерел, час від часу регіонали за посередництва Андрія Іванчука, Миколи Мартиненка або Сергія Пашинського просять "Батьківщину" допомогти голосами за урядові законопроекти.

Ті за посильну допомогу організують декілька голосів, тоді як для всієї фракції є установка голосувати "проти". Це можуть бути наблизені до верхівки "Батьківщини" депутати на кшталт Полочанінова, Бондарева або хтось із групи дніпропетровських депутатів - Павелко, Сергієнко, Дзензерський тощо.

Переважно це люди з квоти "Фронту змін", а раптове голосування кількох опозиціонерів за урядовий проект в середовищі своїх пояснюють тим, що в такий спосіб опозиційна партія заробляє гроші на своє утримання.

Водночас існують також нелегалізовані "зрадники". Тобто ті депутати, які голосують всупереч волі фракції, не отримавши відмашки від старших товаришів. Відповідно, матеріальне заохочення таких депутатів, якщо відбувається, то іде повз центральну касу партії.

Останнім часом, окрім Василя Кравчука, особливо часто в цьому контексті згадують ще одного давнього соратника Тимошенко - Олега Лукашука.

Причому подібним депутатам необов'язково залишати ряди "Батьківщини". Оскільки регламент не поміняли, і створення групи з позафракційних неможливе, то вихід чергового депутата неприциповий.

Він може і далі залишатися у фракції. Головне - підтримка потрібного законопроекту в критичний момент.

Фактично на сьогодні, усі три головних лобістських угруповання партії влади - група РосУкрЕнерго, сімейні та донецькі - перебувають у постійному пошуку депутатів, які могли би перекрити дефіцит голосів. Або на системних засадах, або хоча би під разове лобістське рішення.

<http://www.pravda.com.ua/articles/2013/07/4/6993557/>

Блоги

Віктор Балоба: «Усі депутати мають виїхати у Врадіївку»
glavkom

Сьогодні і завтра наша робота у стінах Верховної Ради позбавлена будь-якого сенсу: спікер парламенту працює з порушенням регламенту, Конституцію України вчергове розтоптали і навіть головна обіцянка влади – винести на голосування євроінтеграційні законопроекти – не виконана.

Вони діють старими методами: шулерство, кнопкодавство, неповага до закону. І ці правила діють не лише на верхах, але й у низах. Сьогодні тисячі жителів Врадіївки потребують реального захисту і допомоги. Проти людей, які через безвихідь напали на райвідділ міліції, йде повноцінна травля кримінальними справами, погрозами, залякуванням.

Ми не можемо просто робити заяви, просто вимагати, чи констатувати беззаконня. Ми всі разом повинні бути там, вдень і вночі, щоб захистити людей у яких вистачило честі і мужності повстати проти корупційної системи, яку ми зможемо зруйнувати, коли будемо там, а не лише натискаючи кнопки в сесійній залі Верховної Ради.

І якщо зараз ми не захистимо людей, ми отримаємо не просто десятки несправедливо засуджених і сотні заляканих жителів Вradіївки. Ми вб'ємо в мільйонах українців віру у справедливість і бажання боротися за свої права, честь і гідність.

Тому прошу, шановні колеги Арсеній Яценюк, Віталій Кличко і Олег Тягнибок, прийміть рішення і ми до вас приєднаємося, щоб вже сьогодні ввечері, разом зі всіма, підкреслюю – всіма, депутатами опозиційних фракцій бути у Вradіївці разом з людьми. І уже там добиватися гарантій їх непритягнення до відповідальності за напад на райвідділ, звільнення абсолютно всіх працівників Вradіївської міліції без права на поновлення в силових структурах, публічної переатестації усіх працівників міліції в Миколаївській області, відставки голів РДА та ОДА.

<http://glavcom.ua/articles/12459.html>

Телебачення і радіомовлення

Прем'єр-міністр розкритикував роботу парламенту УТ-1, Підсумки дня

Прем'єр-міністр розкритикував роботу парламенту. На урядовому засіданні Микола Азаров зазначив: депутати протягом цієї сесії ухвалили менш як десять відсотків урядових законопроектів. А із двохсот двадцяти документів, поданих Кабінетом міністрів, більш як половину не розглянули взагалі. І це при тому, що до завершення сесії лишилося три дні, а парламентарі ще й не бралися до кількох десятків законів, що сприятимуть підписанню Угоди про асоціацію з ЄС. Прем'єр наголосив: на парламентських полицях чекає своєї долі і стос урядових законопроектів соціального спрямування. Зокрема, щодо встановлення надбавок за догляд інвалідів з дитинства та дітей-інвалідів, додаткові виплати військовим пенсіонерам, допомога людям з вадами слуху тощо. Микола Азаров каже: до кінця сесії Раді слід відкинути політичні протиріччя та ухвалити важливі для країни закони.

Микола АЗАРОВ, Прем'єр-міністр України: Чи можна під час світової кризи так марнувати час? Такий коефіцієнт корисної дії неприйнятний в умовах, коли кожен день світові економічні й політичні процеси породжують все нові ризики для сталого розвитку України. Конституція України чітко визначає, що найважливіші питання життєдіяльності країни вирішуються виключно прийняттям законів. А приймати закони може тільки Верховна Рада. Отже, ті, хто блокує роботу парламенту, несуть відповідальність за блокування життєдіяльності і розвитку держави.

На засіданні урядовці розглянули і питання економічного характеру. Зокрема, говорили про зростання врожайності зернових. Микола Азаров повідомив, цього року з одного гектара збирають у півтора рази більше врожаю, ніж торік. Тож початок жнив дозволяє зробити оптимістичні прогнози - намолотити планують близько п'ятдесяти чотирьох мільйонів тонн зерна. А це на дванадцять мільйонів тонн більше, ніж торік, каже прем'єр-міністр.

Парламентська криза поглиблюється, вважає лідер КПУ Петро Симоненко

Напрацювали аж на два відсотки зі ста. Таким коефіцієнтом корисної дії оцінює роботу парламенту головний комуніст. Петро Симоненко каже, за увесь час роботи цього скликання депутати так і не ухвалили чимало соціальних законів, на які чекає суспільство.

А от третину часу безпосередньо пленарних засідань, підрахував лідер КПУ, його колеги витратили на блокування. Усе це, на переконання Симоненка, свідчить про поглиблення парламентської кризи. Виборцям він радить зробити висновки на майбутнє.

Петро СИМОНЕНКО, лідер КПУ: Было подано и зарегистрировано более двух тысяч законов и законопроектов - это и постановления в том числе, - а принято только 45! Более двух тысяч подано и принято 45 - вот это результативность работы. Даже о КПД паровоза невозможно говорить, 2%, если эти две цифры использовать, то 2% - коэффициент полезного действия для парламента.

В парламенте рассмотрели пакет евроинтеграционных законов

Интер, Подробности

Сегодня в парламенте рассматривали евроинтеграционный пакет законов. Их приняли. Но без скандала не обошлось. Подробнее у Кирилла Евсева.

С прощания началось утро в парламенте. Спикер ставит точку в деле Павла Балог и Александра Домбровского. Оппозиционеры возмущены - депутатов лишили мандатов по решению суда. Но с конституцией, по их словам, это никак не вяжется. В законе написано - лишить мандата досрочно может только парламент.

Владимир КЛИЧКО, народный депутат Украины, фракция УДАР: Завтра таким же само чином знімуть повноваження з кожного з вас. Хочуть зробити з депутатів так званих кукол.

Регионалы, однако, уверены - повторные выборы в округах Балог и Домбровского - неизбежны.

Владимир ОЛЕЙНИК, народный депутат Украины, фракция Партии регионов: Якщо виграли вибори чесно і не було фальсифікацій, і не було питань - спокійно можна спати і ходити на роботу. Но коли там було багато питань і дехто думає, що час спити, знаєте, як "війна спити" - війна нічого не списує.

Депутат от "Батьківщини" Сергей Соболев заявил - оппозиционеры не станут голосовать, пока не будет законного решения относительно Павла Балог и Александра Домбровского. Однако ранее Яценюк заявил, регионалы их провоцируют.

Арсений ЯЦЕНЮК, народный депутат Украины, лидер фракции "Батьківщина": Ми знаємо про те, що ви хотіли щоб ми заблокували парламент, але ми знаємо про те, що ми заставити вас робити. Голосуйте за ЄС.

Анна ГЕРМАН, народный депутат Украины, фракция Партии регионов: Чим би дитя в окулярах не тішилося, лиш би не плакало. І якщо дитя вважає, що це вони нас змусили голосувати за європейські закони - хай вважає, лиш би голосували.

Сегодня из евроинтеграционного пакета рассмотрели два закона - об усилении защиты персональных данных и об общественном телевидении. За - более чем 350 депутатов. Не поддержали лишь коммунисты. Считают - идти ли в ЕС, надо спросить у народа на референдуме.

Петр СИМОНЕНКО, народный депутат Украины, лидер фракции КПУ: Учитывая расчеты проделанные учеными и экономистами России и Украины, КПУ настаивает, что единственный правильный выбор для Украины - это Таможенный союз и Евразийское экономическое сообщество.

Теперь парламент должен принять оставшиеся "евро-законы". В частности - о прокуратуре и выборах. До каникул всего-то два дня. Если не сейчас, то в сентябре - обещают регионалы - и точно до осеннего саммита восточного партнерства в Вильнюсе.

Янукович встретился с президентами "Вышеградской четверки"

Евроинтеграция, газ, примирение. В польском городе Висла Виктор Янукович встретился с лидерами стран вышеградской четверки - президентами Польши, Словакии, Чехии и Венгрии. Переговоры в формате четыре плюс один - то есть, плюс Украина - длились два дня. Почему встречи прошли "с удовольствием" - расскажет Геннадий Вивденко.

Геннадий ВИВДЕНКО, корреспондент: Польский городок Висла, где проходит встреча - по сути лыжный курорт. Кроме того, здесь находится резиденция главы польского государства. Как раз на стыке трех границ Польши, Чехии и Словакии. Горные красоты, целебный воздух - кажется договориться можно по самым сложным вопросам

Виктор Янукович информирует вышеградскую четверку о том, как Украина готовится к вступлению в ассоциацию с Евросоюзом. Вышеградские президенты внимательно слушают - они защитники интересов Киева Брюсселе. На совместной пресс-конференции Бронислав Коморовский несколько раз повторяет - все идет "с удовольствием".

Бронислав КОМОРОВСКИЙ, Президент Польши:

- Мы с удовольствием восприняли информацию, что все законы будут проведены через парламент и что Украина успеет ко времени проведения саммита в Вильнюсе.

Виктор ЯНУКОВИЧ, Президент Украины:

- Переважна більшість законів буде принята на цьому тижні. Ті закони, які залишаться на вересень, вони потребують експертної оцінки, наприклад венеціанської комісії, як приклад, про прокуратуру закон, і на вересень місяць ці закони будуть прийняті.

Вышеградскую четверку создали бывшие социалистические страны в центральной Европе. Специально для вступления в объединенную Европу. Интеграция с ЕС, теперь уже Украины - главная тема переговоров в резиденции польского Президента

Милош ЗЕМАН, Президент Чехии: Я хотел бы одним предложением сказать - вся вышеградская четверка заинтересована, чтобы Украина имела успех в Вильнюсе и мы в это верим.

Бронислав Коморовский сообщил, что прибудет в Луцк уже 14 июля. Будет молиться о погибших в воынской трагедии. Виктор Янукович пониманием отнесся к этой инициативе польского президента. И предложил также отметить годовщину совместного успеха - Евро-2012. И закончить встречу на том, что можно вспомнить с удовольствием.

150-ліття Валуєвського циркуляру: Юзефович – це «Табачник 19-го століття»? *Радіо Свобода, Ваша Свобода*

Гості «Вашої Свободи»: Валентина Шандра, історик; Володимир Панченко, літературознавець.

Дмитро Шурхало: 150 років тому міністр внутрішніх справ Російської імперії Петро Валуєв видав свій відомий циркуляр, яким – часто кажуть, що він забороняв українське книговидання, але заборони повної не було – істотно обмежував українське книговидання. Насамперед обмеження стосувалося книжок для простолюдю і навчальної літератури, а письменство, високе письменство не обмежувалося.

Пані Шандра, як пояснити цю політику російської влади щодо українського книговидання? Чому міністр внутрішніх справ раптом зацікавився тим, чим взагалі... Ну, ми звикли, що правоохоронні відомства книжками особливо не цікавляться.

Чому до цього українські книжки виходили, ми знаємо, «Кобзар» у Санкт-Петербурзі вперше з'явився українською мовою, і не виникало жодних проблем щодо виходу цієї книжки, а тут раптом українські книжки викликали таке занепокоєння у російських можновладців?

Валентина Шандра: Якщо серйозно почати думати над цією проблемою і поспробувати аналізувати місце мов народів, які входили до складу Російської імперії, якою була політика верховної влади, то я, з'ясовуючи це питання, прийшла до висновку, що такої радикальної нагінки, як на українську мову, практично до інших народів не було застосовано.

Можливо, треба було б почати з того, які найсерйозніші, найперші такі чинники вплинули на появу Валуєвського циркуляру. Мені здається, що найперше (може, пан професор зі мною не погодиться) – це буде Січневе (Польське) повстання 1864 року.

– А яким чином Польське повстання стосувалося української мови? Тобто Польське повстання – це за незалежність Польщі від Російської імперії. Так?

Валентина Шандра: Так. Але ж Польське повстання проходило на території Царства Польського.

Володимир Панченко: Але й на Правобережній Україні.

Валентина Шандра: Але й на Правобережній Україні. І польські повстанці, формуючи чи конструюючи свою націю, почали звертатися до українського селянства і почали робити його через видання букварів, через заснування шкіл польських.

– А український буквар мав зробити Правобережну Україну польською? Це чия логіка? У кого така логіка?

Валентина Шандра: Не український, а буквар, написаний польською, польськими літерами.

– Тобто не кирилицею, а латинкою?

Валентина Шандра: Так. І це, звичайно, налякало імператорську владу, як і налякало саме Польське повстання, до якого в принципі верховна влада не була готова. Вона справді була налякана таким широким розмахом національних маніфестацій, які почалися, починаючи з 1860-х: 1860 рік, 1861 рік, 1862 рік, ще до самого повстання.

Володимир Панченко: Крім того, пам'ятали про повстання 1830 року. Тобто не так багато часу пройшло від попереднього повстання.

Валентина Шандра: Ну, влада пам'ятала.

Володимир Панченко: Так. І ця боязнь ланцюгової реакції повстань, спочатку польського, яке може раптом перекинутися сюди і на українські терени.

– А чому ж у такому разі заборона стосувалася насамперед навчальної літератури?

Володимир Панченко: От це дуже суттєвий момент.

Валентина Шандра: А це друге питання, яке я визначила б.

Володимир Панченко: Тут важливо зробити ще кілька таких цікавих історичних уточнень, які стосуються начебто деталей, але суттєвих. Ви на початку здивувалися, чому цим займався міністр внутрішніх справ Валуєв?

– Так. А не, скажемо, міністр освіти. Адже йшлося насамперед про підручники.

Володимир Панченко: Все дуже просто. Справа в тому, що поняття «міністр внутрішніх справ» у тодішній Росії не збігається з поняттям міністра внутрішніх справ у нашому уявленні. Міністр внутрішніх справ Росії займався не правопорядком, він займався внутрішньою політикою держави. Його повноваження були набагато ширші за тих, хто зараз представляє поліцію або міліцію. Він займався внутрішньою політикою. Логічно питання національні, які пов'язані з культурою, з стосунками між націями, питання мови, у тому числі – все це було в його компетенції. Це одна деталь, одне уточнення.

Друга цікава деталь, можливо, буде і для нашої аудиторії. Ця історія Валуєвського циркуляру почалася в Києві. Не в столиці Російської імперії, а в Києві. Якщо говорити про буквальний початок сюжету, то все почалося з того, що київський цензор Новицький, який отримав рукопис книжечки для народу українською мовою, не знав, що йому робити: чи дозволяти друкування цієї книжечки для народу, чи не дозволяти? Інструкції йому не вистачало. І він тоді звернувся з листом по своїй інстанції по вертикалі, і ці звернення прийшли на розгляд...

– А цензура була у віданні МВС, так?

Володимир Панченко: Звичайно. І, зрештою, це питання вийшло на рівень міністра Валуєва. До речі, прогресиста. Він же ж був одним із молодих, так би мовити.

Валентина Шандра: Один з найкращих, реформатор.

Володимир Панченко: Так. 30-річний майже, він був тоді ще спочатку курляндським губернатором. Потім, коли Росія провалилася у Кримській війні 1854 року, він виступив в одному з російських видань з таким трактатом-роздумом «Записки русского», які він аналізував.

– А цей цензор Новицький що ж такого написав?

Володимир Панченко: Він запитав дозволу: що мені робити з цими даними?

Валентина Шандра: А справа ось у чому полягала. 1861 рік – звільнення селянства, скасування кріпацтва. Постало питання: треба було селянина підняти, «окультурити», так би сказати, підняти його до рівня, хоча б трошки. Селянин, який отримав всі права мати землю, займатися господарством, повинен бути освічений.

– Раніше пан багато за що відповідав.

Валентина Шандра: Так. Треба було відкривати школи для народу, оці книжечки для народу. Значить, треба, щоб і література була для народу, написана його мовою. І коли це питання почало обговорюватися у найширших колах, то, виявляється, і петербурзькі діячі, і багато київських діячів, зокрема полтавських громадівців, київських громадівців, прийшли до висновку, що народ треба навчати і давати йому освіту його рідною мовою.

Володимир Панченко: І тут вже виникало питання, яке виходило за рамки мови і виходило на велику політику, тому що національна мова в обставинах Російської імперії – це далеко більше, ніж просто мова, це вже велика внутрішня політика і це, зрештою, геополітика.

І тут з'являється те, що можна було б назвати синдромом страху влади, офіційної влади. Цілком, зрештою, логічно, зрозуміло. Страху за те, що спочатку мова, потім культура, а потім прагнення незалежності. Отакої ланцюгової реакції: від своєї мови до своєї сильної національної культури, а потім до політичних вимог, то такої ланцюгової реакції влада і боялася.

– Так цей цензор все це обдумав у голові, чи це пішло вже...?

Володимир Панченко: Цей цензор мислив категоріями своїх службових обов'язків.

Але коли це питання вийшло на рівень міністерства, міністра, то ось тоді почалася розкішна бюрократична процедура узгодження думок. Тому що оце питання, ініційоване київським цензором Новицьким, коли вже опинилося в кабінеті, відповідні папери у Валуєва, то він почав звертатися за узгодженням до високих чиновників. Він звернувся до керівника Синоду. І Синод рішуче був проти таких видань на «малоросійском языке».

Потім так само свою думку висловлював (оце цікава деталь!) міністр освіти Головнін. Так Головнін не заперечував проти видань українською мовою. Він написав таку теж розкішну фразу, що «забороняти треба не мову, а думки».

Валентина Шандра: Тут трошки треба уточнити. Тут одночасно з цим, з таким широким обговоренням, якою мовою мала б бути освіта, всі в принципі згоджувалися і в проєкті записали, що початкова освіта повинна здобуватися мовою тих народів, де будуть відкриватися ці школи.

– Це Міністерство освіти цим займалося.

Валентина Шандра: А тут же, виявляється, і переклад українською мовою Святого Письма. І коли почали забороняти (ось Ви звертаєтеся до Синоду), коли Синод почав забороняти, хоч переклад Морачевського був дуже якісний, то міністр народної освіти сказав: та це ж велика дурість – забороняти Святе Письмо, коли, навпаки, треба виховувати народ. А як же його? Через релігію виховувати. Він якраз йшов на те, щоб Святе Письмо було перекладене.

– Отже, між відомствами були різне бачення цього питання.

Валентина Шандра: На перших порах – так.

Володимир Панченко: Кожне відомство висловлювало свою позицію, і виходило, що найліберальніше виглядав міністр освіти Головнін. По суті, його резюме було афористичним: забороняти треба не мову, а думки. Розумієте? Думки!

– Тобто, якщо не благонадійні думки, то забороняти.

Володимир Панченко: Так, то треба. А от мова ні при чому була.

Валентина Шандра: При чому тут мова? Так. Якою мовою це буде все висловлено.

– Але чи він впливав на цензуру в Російській імперії? Чи він міг книжки забороняти, дозволяти?

Валентина Шандра: Тоді не впливав.

Володимир Панченко: Його запитав Валуєв – він відповів, він висловив свою позицію.

Але дуже цікаво, що цей сюжет із узгодженням позицій мав таке завершення, яке я назвав би відкритим фіналом. Тобто не було, зрештою, якогось такого заборонного рішення – все зависло у повітрі, тому що смисл Валуєвського циркуляру полягав у тому, що в цьому циркулярі було написано: чекайте наступних повідомлень. Розумієте? Тобто він завис у повітрі.

– Тобто він дав вказівку на якийсь час, до остаточного вирішення питання, припинити друк книжок?

Володимир Панченко: Так, до остаточного вирішення питання.

Але чиновнику багато не треба. Якщо він зрозумів, що щось там зависло і що ось можуть заборонити, то він вже незалежно від того, чи є там остаточні рішення, чи немає, все одно про всяк випадок гальмував. І статистика показує, що після 1863 року в Україні в усі 1860-і наступні роки українське книговидання майже зупинилося. Там був рік, коли жодної книжки не вийшло. Здається, 1865 рік, наприклад, чи 1866 рік. Я зараз точно не пригадаю. Тобто він свою лиху справу зробив.

– Тобто жодної книжки, навіть не освітньої, а й інших?

Володимир Панченко: Взагалі не було. Хоча у даному випадку, якщо говорити про це запитання цензора Новицького з Києва, то він хотів з'ясувати, чи можна видавати освітні, релігійні книжечки для народу українською мовою. А от це питання дуже конкретне цензорське переросло у широке політичне питання.

– Я от читаю переклад тексту циркуляру. Валуєв там пише, що більшість малоросіян також з обуренням на ці книжки дивляться, і вони (тобто більшість малоросіян, він посилається на більшість малоросіян) досить ґрунтовно доводять, що ніякої особливої малоруської мови не було, немає і бути не може, що наріччя їх, вживане простолюдом, є та ж російська мова, тільки зіпсована впливом на неї Польщі.

А яка справді тоді була громадська думка серед населення тієї частини України, яка входила до складу Російської імперії? Це Валуєв об'єктивну чи суб'єктивну оцінку дав?

Валентина Шандра: Давайте поміркуємо. Яка була ситуація, скажімо, з мовою на Лівобережній Україні і на Правобережній Україні? Еліта, панство, дворянство служило Російській імперії. Державна мова була російська мова. І тому, щоб зробити собі кар'єру і зробити кар'єру швидко, треба було опанувати так. І що ж українцю було опанувати російську мову, як вона насправді дуже близька? Польське панство чи польська шляхта говорили польською мовою.

Природну мову таку українську зберігало одне селянство. І це була справді говірка. Тому що полтавські селяни говорили однією говіркою, харківські – іншою. Стандартної української мови як такої не було. Її треба було...

Володимир Панченко: Нормативної, літературної.

Валентина Шандра: Так. Вона-то була наче, але того, що писав Квітка, того, що писав Котляревський, про Шевченка я вже й не говорю, то цього було замало.

– Тобто системи освіти української мови не було.

Валентина Шандра: Мову треба було зробити знаряддям чогось – спілкування, державної служби, освіти. Ніде вона не функціонувала. Вона функціонувала тільки практично в селянському середовищі.

І справді... Я не знаю, з кого було б почати? Напевне, з Куліша Пантелеймона. От він почав творити українську мову. Він почав видавати «Основу» у Петербурзі. І в тій «Основі» мало того, що він половину там повідомлень друкував російською мовою, а половину – українською, він ще й почав перекладати і доводити разом з тим громаді, про яких я говорила, що українській дитині російська мова, яка на той час була і літературна, не буде зрозуміла. І якщо подивитися (там було прикладів багато наведено) на ті школи, які починали працювати, діти не розуміли російську мову.

Та (більше того!) сама влада, губернатори коли приїжджали і пояснювали селянам положення 19 лютого 1861 року, їм їхні чиновники писали виступи «на малоросійском языке».

– Були змушені перекласти, щоб ті зрозуміли. Аудиторія зрозуміла.

Валентина Шандра: Так. І сам Куліш узявся перекладати маніфест 19 лютого про скасування кріпацтва для того, щоб реформа була зрозумілою селянинові. Тобто справді була

велика різниця. Але влада на місці і губернаторів, і інших, і генерал-губернаторів не хотіла цього розуміти і не визнавала цього.

І от Куліш взяв на себе таку сміливу роль. Він почав справді швидко, потужно творити українську мову. Часом це було дуже незвично, тому що справді було багато запозичень з польської мови, він брав ту українську мову, яку він знав, і справді творив мову літературну.

– Тобто, коли Валуєв казав, що мови немає, то мова насправді творилася в цей час?

Валентина Шандра: То, мабуть, він мав на увазі саме оце.

Володимир Панченко: Ця проблема почалася в 17-му столітті після возз'єднання України з Росією. Після того, як еліта перейшла на російську мову, після цього виник зазор між мовою еліти і простолюду. Простолюди залишилися вірній своїй мові – українській. А еліта заговорила по-російськи, тому що це була офіційна мова.

До речі, в цьому сенсі українська еліта не була унікальною. Я колись читав про етрусків, яких завоювали римляни, то у них точно те ж саме сталося. Коли їх завоювали, то етруска еліта стала римською. Розумієте?

– Римляни взагалі латинську мову поширили так, що рецепти й досі нею пишуть.

Володимир Панченко: Вона перейшла на бік сильного, а простолюди залишилися.

Я з чим не погодився би з Валентиною Степанівною, коли вона сказала, що це була тільки сфера селянського вжитку. Не зовсім так. Ви ж далі згадали про Куліша. Тобто було ще певне інтелігентське середовище, яке свідомо займалося творенням мови, підтримкою, творенням літератури, літературної мови.

І не тільки Куліш. Ми вже згадували і Котляревського, і Квітку. Ну і, звичайно, унікальною тут була роль Тараса Шевченка як творця такої літературної мови. Тобто не тільки селянство, але й були, ясна річ, інтелігентські...

– Тобто наскільки теза Валуєва про те, що «більшість малоросіян вважає...», відповідала чи не відповідала дійсності?

Володимир Панченко: Ці слова Валуєва, до речі, не всі точно трактують. Бо коли пишуть, що «не було, немає і бути не може української мови», то треба точно знати, що в оригіналі Валуєв посилався на думку «більшості малоросіян».

– Так от, власне, я тільки що про це казав.

Володимир Панченко: Правильно! І, на превеликий жаль, Валуєв певною мірою мав рацію.

Зрештою, не треба ходити у 19-е століття. А що, ми не пам'ятаємо недавно і навіть зараз, що серед частини малоросіян, тобто українців нинішніх, є люди, які вважають, що престижна – це російська, а українська – непрестижна? І це уявлення про престижність російської і непрестижність української збереглося до сьогодні.

Через те у Валуєва тим більше було підстав говорити про те, що багато малоросіян вважають: а навіщо ці видання, якщо ми всі розуміємо російську? Він мав певні підстави так говорити.

Зрештою, знаєте, є такий один цікавий епізод в біографії Тараса Шевченка, який стосується цього питання. Шевченко, коли жив у Петербурзі, писав...

– Чекайте, Шевченко вже помер на цей момент.

Володимир Панченко: Ні, я кажу, що коли жив. Ще у 1830-і роки. Він писав листи своїм родичам, зокрема троюрідному братові Варфоломію і братам рідним Йосипу і ще іншому братові, українською мовою. Вони йому старалися відповідати по-російськи. Він в одному з листів написав дуже сердито: оце якщо не будете писати мені по-нашому, то я взагалі буду рвати ваші листи і не хочу я ваших листів взагалі!

І цікавою є реакція його кореспондентів, його родичів. Вони, як пише у спогадах Варфоломій Шевченко, були всім цим дуже здивовані: а що, він вважає нас неграмотними і некультурними людьми, що він пише нам по-нашому? Розумієте, який вивих відбувся в

українській свідомості на мовній основі? От якщо по-нашому, то це ніби як нижче. Розумієте? Це вже неprestижно, неправильно, по-селянськи! А ми теж люди! Розумієте?

От все те, що сталося від 17-го століття до 19-го століття включно, спотворило цю свідомість, уявлення про те, про своє і чуже, тобто чуже – престижне, а наше – ні. Через те Валуєв мав підстави, коли так говорив.

Валентина Шандра: Справа в тому, що в цей період починає формуватися і російська нація, і інші нації починають формуватися.

– Що Ви в даному випадку маєте під нацією?

Валентина Шандра: Маю на увазі ось що. Що тоді українці, служачи, наприклад, в Російській імперії на чиновницьких посадах, скрізь писалися, що вони – «русские». І ніхто там особливо не заперечував проти того, тому що оце поняття «русскости» означало, що вони всі сповідують, і ті, і ті сповідують православ'я.

– А! Тобто це релігійний чинник був основним.

Валентина Шандра: Початки формування нації впиралися у православ'я. І українці були православними. І чому так гостро повстало питання української мови отим же Кулішем? Що іншого способу відмежуватися і проголосити формування своєї нації не на цій основі, а на основі культури і мови, то це треба було виділити свою мову. І це був дуже демократичний крок зроблений всіма тими, хто почав сповідувати ці ідеї, що треба брати мову народу і на ній творити високо літературну мову.

– Валуєв видав на власний розсуд циркуляр. Але яке його остаточне було вирішення цього питання?

Володимир Панченко: Розумієте, у цьому епізоді воно ніяк не було вирішене. Це був відкритий фінал. Тобто остаточного документа, який обіцяв Валуєв у своєму циркулярі, не з'явилося.

– Так і не з'явилося?

Володимир Панченко: Але незабаром настане 1876 рік. І, до речі, це теж цікаво відзначити, що історія Емського указу теж починається у Києві, як і історія Валуєвського циркуляру. Не даремно цей Емський указ вже в 1876 році. Пройшло не так багато часу – всього 13 років.

– Це вже імператор Олександр Другий?

Валентина Шандра: І тоді, і тоді.

– Чи Третій?

Володимир Панченко: Олександр Другий.

Але справа в тому, що я наголошую, що це з Києва починалося. Недаремно цей Емський указ ще неофіційно називали «закон Юзефовича». Михайло Володимирович Юзефович – це «Табачник 19-го століття» київський. Він вважав себе «істинно русским». І, власне, вони офіційно себе називали, такі, як Юзефович. Вони вважали, що «Юго-Западный край» – це споконвічна частина території Росії. І, власне, діяльність була спрямована саме на це, на повну інтеграцію «Юго-Западного края» в «тіло» Росії. При цьому згадувалася і «святая Русь», і «православие», і «единство веры», і так далі. Весь інструментарій було задіяно.

Так ось, звідси, з цього середовища, від Юзефовича конкретно пішла та ініціатива, яка оформилася у 1876 році в Емський указ з його п'ятьма пунктами.

Валентина Шандра: І набагато жорстокіший.

Володимир Панченко: Набагато! Там були прямі п'ять заборонних пунктів. Один з цих пунктів, між іншим, як казав київський юрист Олександр Кістяківський, було записано спеціально для Миколи Лисенка. Тобто він забороняв ноти супроводжувати українськими текстами. Якщо пісня співалася «Дощик, дощик крапає дрібненько», то вона повинна була по-французьки звучати, ця українська народна пісня. Вистави заборонялися, ввезення літератури з-за кордону, тобто з Галичини переважно, тобто з Австро-Угорської імперії.

Ото вже був такий залізобетонний заборонний документ, який мав п'ять позицій, які по суті перекреслювали все, що пов'язано з українською мовою. І після цього почалася 30-літня війна за право говорити своєю мовою, видавати книжки. Ця війна закінчилася аж в 1906 році, тоді, коли вже відбулися відповідні події в Росії.

– Пан Панченко загадав Табачника. Чомусь у мене виникла така аналогія, що рік тому якраз 3 липня ухвалили закон про засади державної мовної політики. І це викликало протести. Під Українським домом тоді відбувалася сутичка. Мав приїхати Янукович. Там зібралася акція протесту.

Циркуляр, очевидно, був секретний – там не було чого протестувати, він не набув широкого розголосу. А от взагалі така політика влади, не конкретні документи, а така політика викликала якийсь спротив, якісь протести?

Валентина Шандра: Це ж все відбувалося у своєму часі.

– Так.

Валентина Шандра: І таких протестів, які сьогодні є, тоді не можна було чекати.

Я б назвала такий дуже дивний протест. Його дослідив фінський історик (не пригадую зараз його прізвища). Він дослідив, що дуже багато... Простежено, розклали, коли і які видання виходили, то були певні роки, коли виходили в Києві українські книжки. І, виявляється, що був такий Пузеркевський-цензор, і він брав хабарі. І коли йому давали хабарі за книжки – він дозволяв українською мовою їх видавати. Попри ці заборони. І, можливо, саме вони і викликали до певної міри, що треба було...

– Хабара дати.

Валентина Шандра: Так.

Володимир Панченко: Оце Валентина Степанівна зачепила дуже цікавий аспект нашої проблематики. Чому?

Валентина Шандра: В якийсь спосіб треба було шукати вихід зі становища.

Володимир Панченко: Тому що в Російській імперії ніколи закони не виконувалися добре. На щастя для нас. Тому що існував циркуляр, після цього з'явився Емський указ. І, як не дивно, навіть після цього жорсткого, жорстокого Емського указу все одно пройшло кілька років – почали дозволяти українські вистави театральні. Чому? Тому що був величезний попит на них.

Ну і, зрештою, знаходили якісь такі паліативні, компромісні рішення. Мовляв, хай генерал-губернатор сам собі вирішує. Хочє – будь ласка! Тільки там ще російський водевільчик хай покаже.

Крім того, вирішували в цих ситуаціях інколи і абсолютно суб'єктивні чинники. От був Михайло Драгомиров тут у нас генерал-губернатором. Він мав колосальний авторитет. Він мав український сентимент.

Валентина Шандра: Він був українофіл. Просто українофіл.

Володимир Панченко: Так. Крім того, цим дуже вміло користалися такі люди, яка історик Володимир Боніфатійович Антонович. Вони знали дорогу до Драгомирова, вони влаштовували там посиденьки, їх об'єднували українські вареники, чарка.

– Отже, суворість заборон можна було обійти на той час. Так?

Володимир Панченко: Можна.